

Riigi Teataja

Nr. 77.

3. septembril 1929 a.

Nr. 77.

Art. 526. Garnisoni määrustik.

Vabariigi Valitsuse otsus
13. augustist 1929 a.

Kinnitada.

Riigivanem O. Strandman.

Kaitseminister Osk. Köster.

Riigisekretär K. Terras.

526. Garnisoni määrustik.

Neljas jagu.

Kaitseväe tseremooniad.

I peatükk.

Üldised alused.

§ 458. Kaitseväe tseremooniate üldiseks eesmärgiks on anda võimalikult rohkem pidulikkust või pühaliku talituse ilmet teatavale sündmusele, mille suurt tähtsust on tarvilik mõjuvalt rõhutada kaitseväelastele ja kaaskodanikkudele.

Kaitseväe tseremooniad avalduvad paraadides, esinemistes lugupidamise- või auavaldamiseks, jalutuskäikudes, erilistes esinemistes rahvuspidustustel j.n.e., mis korraldatakse tähtsamate riiklikkude, kaitseväe või rahvuslikkude sündmuste, pidustuste ja mälestuspäevade puhul.

§ 459. Tseremooniatel avalduvad ka kaitseväe kombed ja traditsioonid, mille otstarve on mõjuda kasvatuslikult, väljendada kuuluvust ühisesse peresse ning kõvendada sisemist sidet kaitseväes eneses ja võita head kuulsust ning lugupidamist kaaskodanikkude silmis.

Kõigil neil juhtudel kaitseväge peab esinema korralikkuse, mehisuse ja jõu eeskujuna, meeles pidades, et loeteldud omaduste järele otsustatakse kaitseväe tubliduse üle ning nendega kaitseväge võib endale sõprust, poolehoidu ja lugupidamist.

§ 460. Igasugused kaitseväe tseremooniad väljaspool kinnisi ruume kella 2100—0600 jäävad ära, kui selleks ei olnud eraldi korraldust või luba garnisoni- või temast kõrgema ülema poolt.

II peatükk.

Üksused ja toimkonnad tseremooniateks.

§ 461. Üksused ja toimkonnad tseremooniateks on: aukompanii, auvahtkond, eskort, spalerid, käsundusohvitser, sideohvitser ja käskjalg, paraadidel väljapandavad liinurid ja matmise toimkonnad ning muud garnisoniülema poolt määratavad toimkonnad või üksikud toimkondlased.

§ 462. Aukompanii määramise eesmärk, koosseis, isikud, kellele ta välja pannakse, välja saatmise kord, rivistamise aeg ja kohad on ette nähtud §§ 281—284.

§ 463. Kui § 284 tähendatud isikute vastuvõtmiseks aukompanii juures peab olema ka väeosa lipp, siis selle väljatoomine ja hoiupaika äraviimine sünnib §§ 583—591 ettenähtud korras, kusjuures lipu saatekompaniina toimib aukompanii ja saatekompanii ülemana — aukompanii ülem.

Orkester saadab aukompaniid tema väljastumisel alalisest asukohast kuni sinna tagasi jõudmiseni, kui see pole korraldatud teisiti.

Aukompanii liikumine lipu ja orkestriga sünnib lisas nr. 24 ettenähtud korras.

§ 464. Kindlaksmääratud kohal ja ajal aukompanii rivistatakse joonele jalaväe määrustiku nõuete kohaselt rindega sinnapoole, kust vastuvõetav isik tuleb; parem tiib asub selle koha vastas, kus on ette nähtud vastuvõetava isiku saabumine (laeva või vaguni trepp, auto, lennuki j.n.e. peatuskoht).

Väeosa lipp asub üks samm paremal esimese rühma ülemast; üks samm lipust paremal — aukompanii ülem; viimasest neli sammu paremal, joondudes kompanii teise viiruga — orkestri vasak tiib; orkestrijuhut orkestri ees, joondudes kompanii esimese viiruga; orkestrist neli sammu paremal, aukompanii esimese viiru joonel koondatud intervallidel — juuresolijatena kõik garnisonis kohalolevad aukompanii kõrgemad ülemad, alates väeosa-ülemast; viimaste hulgas ka garnisoniülem ja komandant kohtadel vastavalt nende koosseisulisele ametiastmele. Käsundusohvitser asub aukompanii vasakul tiival kahe sammu kaugusel (lisa nr. 25).

§ 465. Määratud kohale paigutatud aukompanii tervitab vastuvõetavat isikut kompanii-ülema komando järele „tervituseks valvel, paremale vaat!“. Kui aga enne vastuvõetavat möödub aukompaniist Riigivanem, tervitatakse teda samuti; teisi kõrgemaid ülemaid, alates diviisiülema ja kõrgemale, tervitatakse siis harilikus korras komando järele „valvell!“.

Komando „tervituseks valvel, paremale vaat!“ antakse siis, kui vastuvõetav isik välja tuleb ruumist või liikumisvahendist või ligineb kompaniile 50 sammu kaugusele. Selle komando järele orkester algab mängu, lipp võetakse tervitusasendisse (lisa nr. 26) ja kõik tervitavad jalaväe määrustikus ettenähtud korras, kusjuures kompanii rivisolevad ohvitserid tervitavad mõõkadega. Kõige vanem kompanii juuresolijatest ülematest esineb ettekandega (vorm nr. 16), esitab teisi orkestrist paremal pool olevaid ülemaid ja saadab vastuvõetavat isikut kompanii rinde ees.

Kui vastuvõetav isik jõuab käsundusohvitserini, esineb see, oma kohale jäädes, ettekandega (vorm nr. 11) ja vastuvõetava isiku tagasipööramisel järgneb temale ning jääb sellest momendist viimase käsutusse.

Riigivanema ja välisriikide riigipeade vastuvõtmisel orkester mängib vastava riigi hümnid ja selle järele väeosa või pidulikku marssi; teistele — väeosa või pidulikku marssi. Eesti riigi hümnid mängitakse ainult üks salm.

§ 466. Välisriikide saadikutele nende volikirjade üleandmise puhul määratava aukompanii paremal tiival on juuresolijatena ainult garnisoni ja Toompealossi komandandid. Esimene esineb ettekandega (vorm nr. 16), esitab lossi komandandi ja mõlemad saadavad saadikut kompanii rinde ees. Orkester mängib väeosa või pidulikku marssi.

§ 467. Pärast vastuvõtmist aukompanii paraadimarsi korras möödub vastuvõetavast isikust, kui see ei ole korraldatud teisiti.

Välisriikide saadikutele nende volikirjade üleandmise puhul määratav aukompanii jääb kohale kuni saadiku ärasõiduni Riigivanema juurest, kusjuures tervitamine sünnib ja orkester mängib ka saadiku lahkumisel.

§ 468. § 282 tähendatud isikute ärasõidu puhul nende saatmiseks määratud aukompanii toimib samuti kui nende isikute vastuvõtmisel, kuid selle vahega, et pärast ettekandega esinemist vanem ülem kompanii juures olevaid teisi ülemaid ei esita, käsundusohvitser ravis ei seisa, aukompanii paraadikorras ei möödu ja orkester mängib igal juhul väeosa või pidulikku marssi.

§ 469. Aukompanii harilikult määratakse jalaväest, kuid selle puudumisel võib välja panna vastava üksuse jalaväe ravis ka mõnest teisest väeliigist.

§ 470. Auvahtkondade määramise eesmärk ja teenistuse kandmise kord on ette nähtud §§ 285—290.

§ 471. Eskort on ratsaosa, mis määratakse teatud isikute saatmiseks nende sõitudel pidulikkude sündmuste või vastuvõtmiste piirkonnas.

Eskordi määramise eesmärgiks on auavalduse väljendamine.

§ 472. Eskort määratakse garnisoniülema korraldusel käesolevas määrustikus ettenähtud juhtudel ainult neis garnisonides, kus asub ratsa üksus.

Eskordi väljasaatmise aja, koha ja teenistuse kestvuse määrab kindlaks pidustuste või vastuvõtmiste korraldaja.

§ 473. Eskort koosneb harilikult ühest ratsa rühmast, kuid garnisoniülema korraldusel võib eskort ka suurem olla.

§ 474. Enne liikumise algust eskort rivi- neb kaheviirulisse koondriviisse saadetava isiku sõiduki taga harilikult 10 sammu kaugusel, asub sõiduki juurde saadetava isiku sõidukile astumisel ja liigub lisa nr. 28 ettenähtud korras.

§ 475. Kaitseväe spalerid on kaitseväe osa, mis ettenähtud korras on rivistatud kahel pool teed (liikumissuunda), kust vastuvõetav (saadetav) isik läbi sõidab või läbi läheb.

Spalerite määramise eesmärgiks on auavalduse väljendamine.

§ 476. Spalerite rivistamise kord ja ülemate asukohad on näidatud lisa nr. 29, kusjuures intervallid üksikute kaitseväelaste ja üksuste vahel määratakse kindlaks tsere-moonia korraldaja poolt olukorra kohaselt.

Kui spalerite juures on väeosaülem, siis asub ta nende paremal tiival; pataljoni-ülemad — oma pataljoni paremal tiival.

§ 477. Kaitseväelased spalerites hoiavad püsse ja k.kuulipildujaid jalal, mõõku tupes. Vastuvõetava (saadetava) isiku läbisõidul (läbiminekul) spaleritena rivistatud väeosade kompaniide ülemad järjekorras (isiku lähene-misel kompaniile 50 sammu) annavad ter-vituskomandod, kusjuures kaitseväelased ter-vitavad jalaväe määrustikus ettenähtud korras (ohvitserid tervitavad mõõkaodega).

§ 478. Spalerid rivistatakse üles ja võe-takse maha tseremoonia korraldaja käsul.

§ 479. Käsundus- ja sideohvitseride ning käskjalgade määramine ja ülesanded on ette nähtud §§ 291—295.

§ 480. Liinurid ja sõdurid, kes määratud paraadi rivistaja käsutusse paraadist osavõt-vate väeosade asupaikade (tiibade) ja paraadi-marsi joone (paradeerivate üksuste paremate tiibade kaitseväelaste liikumissuuna) äratähen-damiseks. Nemad harilikult kannavad püssi otsa pandud täägi küljes oma üksuse lipu-kest.

§ 481. Liinurid määratakse paraadist osa-võtvate väeosade koosseisust paraadi juhataja poolt nõutud arvul harilikult iga kompanii, eskadroni ja patarei peale üks ning saadetakse välja määratud ajaks ja kohta paraadi rivis-taja käsutusse.

§ 482. Mälestustseremooniade ja kaitse-väelaste matmise toimkond ning nende tege-vus on ette nähtud §§ 551—553 ja §§ 619—651.

§ 483. Kõik üksused ja toimkonnad tse-remooniateks kannavad vahiteenistuse vormi, rakmeid ja tulirelvi, kui see garnisoni- või temast kõrgema ülema poolt ei ole korraldatud teisiti. Mõõku ja aumärke kantakse vormi-kandmise reeglite kohaselt.

III peatükk.

Vabariigi Valitsuse, Riigivanema, mi-nistrite, välisriikide riigipeade ja saadikute kaitseväeline vastuvõt-mine ja ärasaatmine.

A. Üldised alused.

§ 484. Vabariigi Valitsuse ja ministrite (peale Kaitseministri) vastuvõtmise ja saat-mise viis määratakse kindlaks Vabariigi Valit-suse erimäärusega.

Riigivanemat ja Kaitseministrit võetakse vastu ja saadetakse kaitseväelise tseremooniaga ainult väljaspool nende alalist asukohta nende peatumisel kohtades, kus on olemas garni-sonid. Nende alalises asukohas tehakse seda erikorraldusel.

Kohtades, kust nad ainult läbi sõidavad, olgugi et seal rong (sõiduk) peatub, kaitse-vägi harilikult mingisugust vastuvõtmist ei korralda, küll aga peavad kohalikud kõrge-

mad kaitseväe ülemad neile esinema, kui mõ-nesuguseid seltskondlikke delegatsioone esi-tatakse.

Vabariigi Valitsuse ja Riigivanema esinda-jaid, kes ei ole valitsuse liikmed, samuti ka Kaitseministri esindajaid kaitseväelise tse-re-mooniaga vastu ei võeta ega saadeta.

§ 485. Vastuvõtmised ja saatmised jagu-nevad nende korraldamise ja määratud toim-kondade arvu poolest pidulikkudeks ja hari-likkudeks.

§ 486. Pidulikud vastuvõtmised (saatmi-sed) korraldatakse ainult Riigivanemale tema isiklikul loal ja juhul, kui ta on palutud osa võt-ma mingisugustest tähtsatest pidustustest või tema kohale jõudmine langeb ühte sarnaste pidustustega.

Harilikud vastuvõtmised (saatmised) kor-raldatakse Riigivanemale ja Kaitseministri-le ametlikkudel sõitudel alati — välja arvatud nende alalises asupaigas, kus seda ilma erilise korralduseta ei tehta — ning välisriikide saa-dikutele nende volikirjade üleandmise puhul.

Vägede ülemjuhataja, välisriikide sõja-ministrite ja välisriikide vägede ülemjuhatajate vastuvõtmine ning saatmine sünnib vastavalt Kaitseministri vastuvõtmisele ja saatmisele.

§ 487. Kaitseväelist vastuvõtmist (saat-mist) korraldab harilikult garnisoniülem. Kui sarnastest vastuvõtmistest osa võtavad ka selts-kondlikud organisatsioonid, siis garnisoniülem hoolitseb selle eest, et vastuvõtmine oleks ühine ja kokkukõlastatud. Algatus siin on garnisoniülemal.

Kui vastuvõetav isik ilmub seltskonna kutsel või seltskonna poolt toimepandava-tele pidustustele ning kui see olukorra kohane — vastuvõtmisest võtab osa ka kaitseväge garnisoniülema korraldusel, kusjuures vii-manne peab kokkukõlastama oma korraldused seltskonna esindajate soovidega; sarnaste vastuvõtmiste korraldamisel algatus on selts-kondlikkudel organisatsioonidel.

§ 488. Vastuvõtmisest või saatmisest osa-võtnud üksused, toimkonnad ja isikud lahku-vad oma kohtadelt tseremoonia korraldaja loal pärast vastuvõetava või saadetava isiku lahku-mist.

B. Riigivanema pidulik vastuvõtmine.

§ 489. Riigivanema pidulikuks vastuvõt-miseks: 1) seatakse üles aukompanii; 2) mää-ratakse auvahtkond, käsundusohvitser ja käsk-jalg; 3) garnisonides, kus seisab ratsavägi või on ratsaüksusi, määratakse eskort; 4) vas-tuvõtmise kohale ilmuvad peale § 464 tähen-datute, kõik garnisonis olevad kindralid ja üksikute riviväeosade ülemad; 5) seatakse üles kaitseväe spalerid.

Peale selle kasarmud ja Kaitseministeeriumi majad aegsasti ehitakse riigilippudega ja kaunistatakse.

Vastuvõtmise tseremoonia üksikasjalise korra §§ 461—483 ja § 487 nõuete kohaselt töötab välja garnisoniülem või tema poolt selleks määratud isik.

§ 490. Eelmise § 489 p. 4 tähendatud isikud vastuvõtmise ajal asuvad vanuse järjekorras garnisoniülemale poolt määratud kohal.

§ 491. Riigivanema lahkumise puhul tema ärasaatmist korraldatakse üldiselt samade reeglite kohaselt järgmiste eranditega:

1) aukompanii rivistatakse rindegas liikumise vahendi poole, millega Riigivanem lahku;

2) Riigivanema ärasõidu kohale ilmunisel aukompanii juuresolev orkester mängib väeosa või pidulikku marssi;

3) aukompanii juuresolevaid ülemaid ei esitata ja käsundusohvitser rivisse ei asu;

4) aukompanii paraadimarss jääb ära;

5) pärast aukompanii tervitust ja ülevaatast Riigivanema poolt, juhul kui tema ärasõitu tuleb oodata, aukompaniile antakse komando: „vabalt!“;

6) sõiduriista, millega Riigivanem lahku, liikumise algusega antakse aukompaniile komando: „valvel!“ ja orkester mängib hümmi.

D. Riigivanema harilik vastuvõtmine.

§ 492. Riigivanema harilikku vastuvõtmist ja ärasaatmist korraldatakse samade reeglite järele kui pidulikkugi, välja arvatud § 489 p.p. 3, 5 ja sama paragrahvi teine lõik.

E. Välisriikide riigipeade vastuvõtmine.

§ 493. Välisriikide riigipeade vastuvõtmise ja ärasaatmine sünnib reeglite järele, mis ette nähtud Riigivanema pidulikuks vastuvõtmiseks ja ärasaatmiseks, selle erandiga, et Eesti hümmi asemel mängitakse vastava välisriigi hümmi ja hooned ehitakse peale Eesti lippude ka vastava välisriigi lippudega, mis asetatakse Eesti lipust vasakule.

G. Kaitseministri vastuvõtmine.

§ 494. Kaitseministri vastuvõtmist ja ärasaatmist toimetatakse reeglite järele, mis ette nähtud Riigivanema harilikuks vastuvõtmiseks.

H. Lugupidamise avaldused välisriikide saadikutele.

§ 495. Volikirjade üleandmise puhul Riigivanemale määratakse lugupidamise- ja auavalduseks kõikide välisriikide saadikutele kui vastavate riigipeade esindajatele aukompanii ja eskort.

Aukompanii toimib §§ 465—467 ettenähtud korras.

Eskort saadab saadikut korterist Riigivanema juurde ja tagasi; eskordi koosseis — üks rühm; liikumise kord § 474 järele.

I. Riigivanema ja kõrgemate ülemate vastuvõtmine kaitseväe pidustustel kinnistes ruumides.

§ 496. Kui Riigivanem austab oma osavõttuga kaitseväe pidustusi (aktused, banketid, ballid j.n.e.) kinnistes ruumides, sõidab üks pidustuste korraldajatest temale järele; Riigivanema pidustustele saatmiseks tema maja juurde saadetakse eskort, kui see pole korraldatud teisiti; piduhoone sissekäigu juurde ja tarkorral ka sisemistes ruumides pannakse välja tarviline arv autunnimehi.

§ 497. Riigivanema pidumajja saabumisel orkester (fanfaarid) oma harilikul kohal signaaliga nr. 1 (lisa nr. 30) annab märku Riigivanema kohalejõudmisest. Vanem pidustuste korraldajatest võtab Riigivanema vastu piduruumide eesruumis ja jääb tema juurde kogu pidustuste ajaks.

§ 498. Riigivanema piduruumi astumisel orkester mängib ühe salmi riigihümmi, mille mängimise alates kõik ruumisolijad, peale Riigivanema ja tema saatjate, katkestavad iga suguse liikumise ja tegevuse. Soovikorral Riigivanem ühes saatjatega käib läbi piduruumid ning juhatatakse siis temale määratud kohale.

Pidustusi (eeskava) harilikult ei alustata enne Riigivanema kohalejõudmist; kui pidustused aga on mingisugustel põhjustel alustatud, katkestatakse need orkestri signaali järele ja jätkatakse Riigivanema loal pärast tema asumist määratud kohale.

§ 499. Riigivanema lahkumisel orkester mängib väeosa või pidulikku marssi ja ettekanded või lõbustused katkestatakse kuni tema ärasõitmiseni, kui ei olnud teist korraldust.

Ärasõidul eskort harilikult ei saada Riigivanemat. Autunnimehed võetakse maha pärast Riigivanema lahkumist.

§ 500. Kui Riigivanem pidustustest osa ei võta, siis korraldatakse vastuvõtmine §§ 497 ja 498 kohaselt ainult pidustustest osavõtvale ametiastmelt kõrgeimale ülemale, alates rügemendiülemast, kusjuures riigihümmi asemel mängitakse väeosa või pidulikku marssi.

Ohvitseride keskkogu poolt korraldatud pidustustel eelmises lõigus tähendatud korras võetakse vastu ainult Kaitseministrit ja tema abi.

IV peatükk.

Kaitseväge paraadid ja mälestus-
tseremooniad.

A. Üldised alused.

§ 501. Kaitseväge paraade peetakse tähtsamate riiklikkude, kaitseväge või rahvuslikkude sündmuste, pidustuste ja mälestuspäevade puhul, nagu Vabariigi aastapäeval, Vabadussõjas langenute mälestuspäeval, väeosale lipu annetamisel, väeosa aastapäeval, kaitseväelaste truudustootuse andmisel, suuremate manöövrite lõpetamisel, mälestussammaste avamisel j.n.e.

§ 502. Üldisi garnisoni paraade peetakse üleriiklikult Vabariigi aastapäeval ja Vabadussõjas langenute mälestuspäeval (3. jaanuaril). Nende paraadide pidamise ühtlustamiseks tarbekorral Kaitseminister teeb vastavad korraldused.

Teistel juhtudel peetakse paraade väeosa-, garnisoni- või teiste kõrgemate ülemate korraldusel.

§ 503. Paraadi pidamise üksikasjad avaldatakse vastavalt väeosa-, garnisoni- või kõrgema ülima käsukirjas, kus muuseas tähendatakse:

1) paraadi pidamise koht, osavõtjad väeosad ja nende allüksuste (masinate) arv;

2) paraadi rivistaja, juhataja ja vastuvõtja;

3) kellaajad liinurite paraadiplatsile saatmiseks, paraadi rivistamise lõpetamiseks ja paraadi vastuvõtmiseks;

4) väeosade üldkolonnid paraadiplatsile liikumise korral — koondamise koht ja aeg ning juht;

5) väeosade (üldkolonnide) paraadiplatsile liikumise ning sealt lahkumise teed.

§ 504. Paraadile harilikult väeosad tuuakse välja täies koosseisus, kusjuures suurtükivägi — rakendatult, ratsavägi — ratsa ja kõik teised osad jalarivis või neile ettenähtud masinatega. Paraadile võib tuua ka I järgu vööri, kuid ainult erilisel korraldusel; vööri rivistamine sünnib erireeglite kohaselt.

§ 505. Garnisoni paraadi juhatab harilikult garnisoniülem, väeosa paraadi — väeosaülem. Kui aga need ülemad ise paraadi vastu võtavad või vähem kui pooled nendele alluvatest üksustest paraadil esitatud, siis nad paraadi isiklikult ei juhata, vaid määravad paraadi juhatajaks oma alluva vanema riviülema.

§ 506. Kui garnisoni- või väeosaülem isiklikult paraadi vastu ei võta ja paraadi ega oma väeosa ei juhata, siis:

1) garnisoni paraadil — garnisoniülem asub paraadi paremal tiival § 513 tähendatud kohal, kuna väeosaülem, tema abi ja adjutant paraadil üldse ei esine;

2) väeosa paraadil — väeosaülem, tema abi ja adjutant asuvad paraadi paremal tiival § 513 tähendatud kohtadel.

Käesolevas ja 505 paragrahvides toodud reeglid, mis puudutavad garnisoniülemat, on maksvad ka diviisiülema kohta paraadi korraldamisel diviisile.

§ 507. Väeosade (üksuste) rivistamiseks paraadiplatsil määratakse ohvitser — paraadi rivistaja, kellele tarbekorral antakse abiks üks väeosa adjutant ning kelle käsutusse paraadiplatsile ilmub tarvilik arv väeosadest määratud liinureid (§§ 480 ja 481).

§ 508. Paraadi juhataja peab ette nägema abinõud arstlikuks abiandmiseks.

§ 509. Kui paraadi vastuvõtja võtab seda vastu ratsa, siis on ka paraadi juhataja ratsa.

§ 510. Külмага — 12° C ja rohkem, paraadi harilikult ei peeta.

B. Rivistamine paraadiks ja paraadi juhataja ning temast kõrgemate ülemate vastuvõtmine.

§ 511. Väeliigid rivistatakse järjekorras: jala-, tehniliste väeliikide osad jalarivis (inseneri-, lennu-, soomus-), mere-, suurtüki-, ratsavägi, masinad ja vöörid.

Kui suurtüki- või ratsaväest üksusi on välja toodud jalarivis, siis asuvad need tehnilisväge ja mereväe vahel.

Väeosade (üksuste) järjekord väeliikides on: vanuse järjekorras rügemendid, üksikud pataljonid (grupid, divisjonid) ja teised väiksemad iseseisvad üksused.

Iseseisvad õppeüksused harilikult paigutatakse paraadi paremale tiivale, väeosade õppeüksused aga oma väeosade paremale tiivale, kui paraadi juhatajalt selleks ei olnud muud korraldust.

§ 512. Rivistamisel intervallid harilikult on: diviiside vahel 40, väeosade (väeliikide) vahel — 20, pataljonide ja patareide vahel — 10, kompaniide, eskadronide, suurtükkide, masinate ja vankrite vahel — 5 samm.

Kui väeosad rivistatakse mitmel joonel, paraadi juhataja määrab distantse joonte vahel.

§ 513. Paraadil oma üksusi juhatavate ülemate kohad kõikide väeliikide jalarivis on: 1) nooremad ülemad kuni kompanii ülemani, nagu jalaväe määrustiku I osas § 157 p. c ette nähtud; 2) kompanii ja kõrgemad ülemad — oma osade paremal tiival esimese viiru joonel järgmiselt: komp. ülem rühmaülema kõrval paremalt, temast 2 sammu paremal — pataljonülem, sellest 4 sammu paremal — rügemendiülem, kelle kõrval vasakult — abi ja viimase taga — adjutant (abi puudumisel on adjutant väeosaülema taga), rügemendiülemast 4 sammu paremal — diviisiülem, kel-

le kõrval vasakult abi ja staabiülem ning viimase taga diviisi staabi I jaoskonna ülem.

Kui garnisoni või väeosa paraadil esinevad ülemad, kes § 506 kohaselt peavad asuma paraadi paremal tiival juuresolijatena, siis on nende koht 4 sammu paremal sealseisvast üksustjuhatavast vanemast ülemast.

Kui väeosa ravis on lipp, siis lippur assistentidega asub väeosa paremal tiival oleva kompaniiülema ja esimese rühmaülema vahel, kusjuures assistendid asuvad kahel pool lippurit; lippuri abi asub jao paremal tiival rühmavanema ees.

Kui väeosal on oma orkester, siis see asub väeosa paremal tiival oma vasaku tiivaga pataljoni (kompanii) ülemast 4 sammu paremal, joondudes paremal tiival oleva kompanii teise viiruga. Orkestri juht asub orkestri keskkoha ees, joondudes paraadi 1. viiruga. Sel juhul rügemendiülem asub 4 sammu paremal orkestri paremast tiivast.

Orkestrile, mis ei kuulu riviväeosade koosseisu (Kaitseministeeriumi, garnisoni j.n.e.) asukohad paraadil määrab paraadi juhataja käesoleva paragrahvi 3. lõigu kohaselt.

Ohvitserid ja sv. ametnikud, kes väeosa paraadist on kohustatud osa võtma, kuid kellel ravis kohta ei ole ette nähtud, asuvad vanuse järjekorras väeosa vasakul tiival kahes viirus, joondudes üksuse esimese ja teise viiruga.

Pärast paraadi juhataja kohalejõudmist ja väeosade ülevaatamist tema poolt, paraadi rivistaja asub temale alalise ameti järele ettenähtud kohale ravis, kui paraadi juhatajalt polnud teist korraldust.

§ 514. Kui jalaväe ravis esinevate üksuste ülemad, kellel koosseisudega hobused ette nähtud, esinevad paraadil ratsa, siis on nende kohad ravis samad nagu eelmises § 513 tähen-datud, kuid sellel juhul intervallid vastavalt suurenevad ja teises viirus olevad ratsanikud asuvad esimesest viirust ühe hobuse distantсил.

§ 515. Paraadist osavõtjad kaitseliit, seltsid ja koolid asuvad kaitseväest vasemal järjekorras: kaitseliit — vastavalt kaitseväe järjetusele ja rivistusele, vormiriideid kandvad seltsid (tuletõrjujad, skoudid, noorsepad j.n.e.), muud seltsid ja koolid.

Vigastatud sõjameeste osavõtmisel paraadist asetuvad nad ravis, paraadi vastuvõtjast 10—15 sammu vasemal ja 3 sammu liinurite joonest tagapool. Paraadimarsist nad osa ei võta.

§ 516. Enne väeosade paraadiplatsile jõudmist paraadi rivistaja seab üles liinurid väeosa-de allüksuste paremate tiibade asukohtade märkimiseks näoga piki oma üksuse rinnet, vastavalt paraadi juhatajalt antud näpunäidetele.

Nende paigutamine peab lõpetatud olema aegsasti enne väeosade kohalejõudmist.

Paraadi rivistaja määrab ka ära, missuguste väeosade liinurid ja kui suurel arvul tulevad välja paraadimarsi joone äratäendamiseks, ja näitab aegsasti nende asukohad 20 sammu kaugusel üksteisest nii, et esimene liinur oleks normaalselt paraadi parema tiiva juures. Paraadimarsi joonel väljajoondatud liinurid seisavad näoga mööduvate üksuste poole.

Oma kohtadele asetatud liinurid seisavad seisangus „valvel“, püssid rihmal.

§ 517. Paraadiplatsile jõudmisel väeosad liiguvad lähemat teed oma asukohtadele, kusjuures allüksused paiknevad nii, et nende parema tiiva sõdur asuks oma rinnaga vastu liinuri külge.

Väeosade üldine joondumine paraadiplatsil sünnib vanema väeosaülema korraldusel; kui aga paraadi rivistaja on vanem, siis tema korraldusel.

§ 518. Paraadiplatsile jõudmisel tervitavad väeosad üksteist sisemäärustiku nõuete kohaselt. Enne paraadi juhataja platsile ilmutumist väeosad tervitavad oma ülemaid iseseisvalt üldises korras; ülemale aga, kellele alluvad kõik paraadist osavõtjad väeosad, annab tervituskomando vanem väeosaülem või paraadi rivistaja, kui see on vanem.

§ 519. Paraadi juhataja platsile ilmutumisel annab paraadi rivistaja komando: „liinurid rivisse!“, mille järele liinurid joostes asuvad oma kohtadele ravis. Pärast seda vanem väeosaülem (paraadi rivistaja), jäädes oma väeosa juurde, annab üldise komando: „väeosad (üksused), valvel, paremale (vasakule) vaat!“. Selle komando järele paraadi rivistaja esineb paraadi juhatajale ettekandega väeosade paiknemise üle, mille järele paraadi juhataja, rivistaja saatel tervitab väeosi ja vaatab üle nende rivistuse.

Paraadi juhataja lähenemisel väeosale, viimase ülem esineb ettekandega väeosa allüksuste arvu üle ja saadab teda oma väeosa rinde ees ning pärast seda asub oma kohale.

§ 520. Pärast paraadi juhataja kohaleilmutumist kuni paraadi vastuvõtja saabumiseni tervitab paraad ainult neid kõrgemaid ülemaid, kellele paraadi juhataja allub.

D. Paraadi vastuvõtmine ja paraadimars.

a) Paraadi harilik vastuvõtmine.

§ 521. Paraadi vastuvõtja ilmutumisel paraadiplatsile paraadi juhataja annab komandod: 1) „paraad, tervituseks valvel!“, 2) „paremale (vasakule) vaat!“,

Esimese komando järele kõik paraadist osavõtjad asuvad seisangusse „valvel“, väeosade lipud võetakse tervitusasendisse, paraadi juhataja ja paraadi ravis olevad ohvitserid võtavad mõõgad (tõstavad käed) tervituseks ja paraadi paremal tiival juuresolijatena asuvad ülemad, samuti ka väeosa vasakul tiival seisvad ohvitserid (sv. ametnikud) tõstavad käed tervituseks. Teise komando järele kõik pööravad pead paraadi vastuvõtja poole ja paremal tiival seisev orkester mängib vastuvõttemarssi.

Paraadi juhataja, võttes mõõga tervituse eelvõttesse (tõstes kae tervituseks) läheb paraadi vastuvõtjale vastu, jääb temast kahe sammu kaugusel seisma, võtab mõõga tervituseks ja esineb ettekandega (vorm nr. 17). Pärast seda jättes mõõga tervituse võttesse (lastes kae alla), astub sammu vasakule pöördega paremale paraadi vastuvõtja möödalaskmiseks.

§ 522. Komando järele „tervituseks valvel!“ paraadi vastuvõtja teeb käega tervitusvõtte ja liigub paraadi juhatajale vastu. Kui on paraadi juhataja seisma jäänud, tõstab paraadi vastuvõtja kae tervituseks, hoides seda ettekande lõpuni. Samuti tervitavad ka paraadi vastuvõtja saatjad.

§ 523. Pärast ettekande vastuvõtmist paraadi vastuvõtja asub väeosade (üksuste) ülevaatusle nende paremalt tiivalt ja tervitab neid. Paraadi juhataja, liikudes paraadi vastuvõtjast paremal, vähe tagapool ja hoides mõõka tervituseks, nimetab väeosi (üksusi), mille juurde vastuvõtja jõuab.

On paraadi vastuvõtja väeosast möödunud, annab selle väeosa ülem oma väeosale komando: „mõõgad tuppe!“ („käed alla!“). Selle komando järele pannakse mõõgad tuppe (lastakse käed alla), jäädes seisangusse „valvel“.

§ 524. Kui paraadil esineb ainult üks orkester, siis mängib see kogu väeosade ülevaatusle aja. Esineb aga rohkem kui üks orkester, siis eelmine orkester lõpetab mängu sel ajal kui paraadi orkester mängib, vasakust tiivast ja samal ajal algab mängu järgmine orkester. Viimane orkester lõpetab mängu paraadi juhataja korraldusel.

§ 525. Ülemad, kes juuresolijatena § 506 kohaselt asuvad paraadi paremal tiival, samuti ka paraadi ravis olevad diviisiülemad, asuvad paraadi vastuvõtja möödumisel tema saatmisele, kusjuures kõrgem ülem liigub paraadi juhatajast paremal, teised aga paraadi vastuvõtjast kolm sammu taga neljakaupa reas, vanemad rivi pool küljes. Samas korras liiguvad ka paraadi vastuvõtjaga kaasatunud saatjad.

Diviisi ja väeosade ülemate abid, staabiülemad ja adjutantid jäävad neile § 513 määratud kohtadele.

§ 526. Väeosade (üksuste) ülevaatusel teeb paraadi vastuvõtja kui ka tema saatjad tervitusvõtte väeosade (üksuste) tervitamise momendil.

Väeosade lippudest möödumisel, nende tervitamiseks, paraadi vastuvõtja kui ka tema saatjad peatuvad hetkeks, pöördues tervitavava lipu poole ja teevad tervitusvõtte.

§ 527. Pärast väeosade ülevaastust paraadi vastuvõtja harilikult esineb päevakohase kõnega, kusjuures saatjad ja paraadi juhataja, pannes mõõga tuppe, jäävad tema juurde.

§ 528. Kui paraadi vastuvõtja oma kõnes teeb ettepaneku mälestada Vabadusõjas langenuid või laulda riigihümni, siis kõik orkestrid mängivad vanema orkestrijuhi üldisel juhatusel esimesel juhul leinaviisi „Ligemal, Jumal, Sul“ ja teisel juhul — riigihümni.

Hümni ja leinaviisi mängimisel paraadi vastuvõtja, tema saatjad ja kõik paraadil esinevad ohvitserid (kv. ametnikud), erilise komandota hoiavad kae tervituseks, kuna väeosade lipud võetakse tervitusasendisse.

§ 529. Pärast kõne (kõnede) lõppu paraadi vastuvõtja ühes saatjatega juhatakse paraadimarsi ajaks temale määratud kohale, kuna paraadi juhataja asub korralduste tegemisele paraadimarsiks.

§ 530. Paraadi pealtvaatajad kaitsevähelased, peale juhtude, millal tervituse üldreeglid seda nõuavad, võtavad vaatamata kaugustele seisangu „valvel“ ja kae tervituseks: 1) paraadi juhataja ettekande puhul paraadi vastuvõtjale ja 2) riigihümni ja leinaviisi mängimise ajal.

b) Paraadi vastuvõtmine Riigivanema või välisriigi riigipea poolt.

§ 531. Paraadi vastuvõtmist Riigivanema või välisriigi riigipea poolt toimetatakse §§ 521—529 reeglite kohaselt, §§ 532—535 tähendatud eranditega.

§ 532. Riigivanema paraadiplatsile ilmulisel parema tiiva orkester tervituskomando järele vastuvõttemarsi asemel mängib riigihümni kuni esimese üksuse teretamiseni Riigivanema poolt. Pärast seda parema tiiva orkester kui ka kõik järgmised orkestrid mängivad väeosa- või pidulikku marssi.

§ 533. Kui paraadi vastuvõtmisel Riigivanemat saadab Kaitseminister, siis asub manne Riigivanemast paremal ja vähe t-

Väeosade ülevaatusel paraadi j”
Riigivanema ja Kaitseministri t-

§ 534. Riigivanema mõ”
lippudest nendega sa-

§ 535. Kui Eestit külastav välisriigi riigipea ilmub Riigivanemaga kaitseväge paraadile, siis paraadi võtab vastu Riigivanema äranägemisel kas tema ise või välisriigi riigipea.

Kui sarnasel juhul paraadi võtab vastu Riigivanem, siis toimetatakse see §§ 531—534 reeglite kohaselt, kusjuures välisriigi riigipea liigub Riigivanema ja paraadi juhataja vahel.

Kui paraadi võtab vastu välisriigi riigipea, siis sünnib see samuti kui paraadi vastuvõtmine Riigivanemalt, selle erandiga, et riigipeade ilmunisel paraadiplatsile, mängitakse vastava välisriigi hümn ja paraadi vastuvõtmisel Riigivanem liigub välisriigi riigipea ja paraadi juhataja vahel.

d) Paraadimarss.

§ 536. Paraadimarsil väeosad, kaitseliit j.n.e. liiguvad liinuritega märgitud suunas ja normaalselt samas järjekorras kui olid rivistatud paraadiplatsil (§ 511). Väeosad mööduvad paraadi vastuvõtjast kompaniide või rühmade kolonnis.

§ 537. Distsantsid üksuste vahel paraadimarsil normeeritakse liinuritega. Normaalsed distantsid on: väeosadel — kolme, pataljoniidel, eskadronidel ja patareidel — kahe ja kompaniidel (rühmadel) — ühe liinuri vahe (§ 516).

Voorid liiguvad viimase väeosa taga kolme liinuri distantsil.

§ 538. Paraadi vastuvõtja asub harilikult 15 sammu kolmandast liinurist paremal. Kui paraadi vastuvõtja juures asuvad teised paraadi juhatajast kõrgemad ülemad, siis seisavad nad paraadi vastuvõtjast paremal, vanuse järjekorras.

Paraadimarsil kompaniidekaupa — kompaniülem liigub 10 sammu kaugusel kompanii ees, kuna rivisolevad temast kõrgemad ülemad liiguvad järjekorras tema ees 5-sammulistel distantsidel, adjutandid 2 sammu kaugusel oma ülema taga.

Paraadimarsil rühmadekaupa liigub rühmaülem rühma ees 5 sammu kaugusel, kuna kõik teised ülemad liiguvad eelmises lõigus tähen- datud korras.

§ 539. Väeosa lipp kantakse paraadimarsil igal juhul kompaniülema taga kahe sammu kaugusel. Assistendid liiguvad lippuriga ühel joonel, temast kummalgi pool ühe sammu kaugusel. Lippuri abi aga liigub rühmavanemast vasemal, jao ees.

§ 540. Paraadimarsi ajal orkester asub paraadi vastuvõtja asukoha vastu 15 sammu kaugusel mööduvate üksuste vasakust tiivast, kui paraadil on kaks orkestrit, asub teine esimesest vasemal, on aga neid kolm või rohkem,

asuvad nad kahekaupa esimeste kahe orkestri selja taha.

§ 541. Kompanii (rühma) kolonnide ees liikuvad ohvitserid tervitavad paraadi vastuvõtjat: 15 sammu kaugusel mõõga tõstmisega eelvõttesse ja 5 sammu kaugusel — mõõga võtmisega tervituseks käigul.

Kolonnis asuvad rühmaülemad ja lippuri assistendid mõõkadega ei tervita.

Kui ohvitserid mõõkadega varustatud ei ole, siis tervitavad nad käe tervituseks võtmisega paraadi vastuvõtjat 5 sammu kaugusel. Samuti tervitavad ka kõik veltveebliid, rühma kolonni ees liikuvad rühmaülemat asendavad allohvitserid ja voorides liikuvad ülemad.

Kui kompanii (rühma) ees liigub rohkem kui üks ülem, siis tervitavad nad kõik korraga ühel ajal vanema ülemaga.

Oma kompanii (rühma) ülema tervitusega ühel ajal kõik kaitseväelased pööravad pea paraadi vastuvõtja poole.

Paraadi vastuvõtjast 5 sammu möödumisel ülemad võtavad mõõgad õlale (lasevad käed alla) ja kaitseväelased ridadekaupa pööravad pead otse.

§ 542. Ülemate tervitusele paraadi vastuvõtja vastab tervitusega, väljendades sellega tervitust ka kogu üksusele.

§ 543. Paraadi juhataja ja teised rivisolevad kõrgemad ülemad kuni väeosaülemani kaasa arvatud, möödudes paraadi vastuvõtjast 5 sammu ja võttes mõõga eelvõttesse, tulevad kaar- käigul paraadi vastuvõtja juurde, kusjuures paraadi juhataja asub temast paremale ühe sammu kaugusele, teised rivist väljatulnud ülemad aga — paraadi juhatajast paremale ühesammulistel distantsidel. Kohale asudes võtavad nad mõõga tervituseks. Kui paraadi vastuvõtja kõrval asuvad § 538 lõik 1 tähendatud ülemad, siis paraadi juhataja asub nendest viimase kõr- vale.

Ühes diviisi- ja rügemendiülemaga tulevad kaasa ka nende staabiülem ja adjutant, asudes oma ülemate taga 2 sammu kaugusel.

Eelmises lõigus tähendatud ülemad ühes staabiülemaga ja adjutandiga lahkuvad oma üksuse möödumisel paraadi vastuvõtja juurest, kui ei ole järgnenud erikorraldusi.

Paraadi juhataja jääb kohale paraadi lõpuni.

§ 544. Paraadi juhataja annab paraadimarsiks komandod:

- 1) „Paraadimarsile!“
- 2) „Liinurid, joonele!“
- 3) „Kompaniidekaupa (rühmadekaupa)!“
- 4) „Ühe liinuri distants!“
- 5) „Joondumine paremale!“
- 6) „Paraad, parem — pool!“
- 7) „Mõõgad õlale!“

8) „N. väeosa esimene kompanii (rühm), käies!“

§ 545. Esimese komando järele orkestrid J.M. I osa nõuete kohaselt liiguvad lähemat teed määratud kohtadele (§ 540).

Teise komando järele paraadimarsi joone märkimiseks määratud liinurid jooksevad paraadi parema tiiva tagant oma kohtadele (§ 516).

Kolmas ja neljas komando määravad paraadimarsil üksikult liikuvate allüksuste suuruse ja distantse nende vahel. Pataljonide, väeosa-de j.n.e. vahele jäävad neile § 537 määratud distantid.

Viies komando näitab joondumise ja ter-vituseks peapööramise suunda.

Kuuenda komando järele paraadi juhataja poolt määratud üksused pööravad paremale. Pärast pööret paraadi juhataja ja kõik need ülemad, kes liiguvad paraadimarsil esimese kompanii (rühma) ees, asuvad oma kohtadele (§ 538), kuna teiste üksuste ülemad võtavad asukohad vastavalt oma väeliigi määrustikkude nõuetele. Väeosad ja voorid, mis eelmise komando järele pööret ei teinud, pöörduvad oma ülemate komandol liikumise alul.

Seitsmenda komando järele kõik mõõka-dega varustatud kaitsevälased, kellel mõõga-võtted ette nähtud, võtavad selle õlale. Pärast seda lipukompaniide kompaniiülemad, võttes mõõga eelvõttesse (tõstes käe tervitu-seks), käsutavad lippuri lipuga ühes assisten-tidega (§ 539) ettenähtud kohale.

Kaheksandale komandole järgneb määrat-dud kompanii (rühma) ülemade komando: „N. väeosa (niisugune) kompanii (rühm), käies — marss!“, kusjuures täitekomando antakse pea pööramisel orkestri poole. Selle komando järele nimetatud kompanii (rühm) ja kõik selle ees olevad kaitsevälased algavad korraga liiku-mist; samal ajal parema tiiva orkester hakkab mängima marssi.

Ruumi vabanemisel järgmised kompaniid (rühmad), samuti ka kõik teised väeosad, lii-guvad oma ülemate komando järele esimese liinuri juurde, tähendades sammu paigal, võta-vad vastavad distantid ja komando järele „otse!“ järgnevad eelmisele.

Paraadimarsil peavad allüksuste kolonnid täpsalt kinni pidama määratud distantidest ja liinuritega märgitud joonest.

§ 546. Kui viimane väeosa sellest grupist, millele orkester mängis, möödub paraadi vas-tuvõtjast, liigub see orkester viimase üksuse järele, kuna orkestrijuhi märguandmisel eel-mine orkester lõpetab ja järgmine algab män-gu järgmisele väeosade grupele.

Samuti vahetuvad ka järgmised orkestrid, kusjuures viimane, jätkates mängu, lahku-b viimase väeosa järele.

§ 547. Paraadi vastuvõtjast möödumisel väeosad liiguvad määratud korras ja teid mööda oma asukohtadesse, kui selleks pole järgnenud teisi korraldusi.

§ 548. Kui paraadimarsist võtavad osa voorid, siis nad liiguvad väeosade kaupa ühe või mitme rakendi kolonnis.

Distantid ja intervallid rakendite vahel on 3 sammu, mehaaniliste veoabinõude vahel aga nende kohta maksvate erireeglite kohaselt.

Vooriülemad paraadimarsil liiguvad: väe-osa vooriülem — 10 ja väeosa majanduseülem — 15 sammu kaugusel oma voori kolonni ees, kuna kõik teised — voori rivis neile ettenäh-tud kohtadel. Kui mitme väeosa voorid on koondatud ühise ülema alla, siis liigub vii-mane 20 sammu kaugusel esimese väeosa voori kolonni ees.

Paraadi vastuvõtjast möödudes tulevad tema juurde § 543 kohaselt voori üldjuhataja ja väeosa majanduseülem.

§ 549. On viimane üksus paraadi vastu-võtjast möödunud, paraadi rivistaja käsutab liinurid oma väeosadesse.

e) Leinaparaadid.

§ 550. Leinaparaade peetakse üldiselt sa-madel alustel kui harilikke paraade, kuid lan-genute mälestamiseks peetavatel paraadidel võib käsutada kaitsevälasi mälestamise ajaks pead paljastada ja suurtükkidest või püssidest lasta aupauke.

g) Mälestustseremooniad.

§ 551. Mälestussammaste avamisel, lan-genute kalmule pargade asetamisel ja teistel sarnastel juhtudel kaitseväe auavaldused või-vad väljenduda kas leinaparaadides või teis-tes tseremooniates.

Mälestustseremoonial harilikult pannakse välja aukompanii orkestriga ning tarviduse korral spalerid, kuna kompaniiülemast kõr-gemad ülemad aukompanii juures ei asu.

Kui sarnastel tseremooniatel on ette näh-tud langenute mälestamine, siis toimetatakse seda leinaparaadide või matuste tseremooniate jaoks ettenähtud korras.

§ 552. Kui langenute kalmule asetab pär-ja kaitsevälane, siis oma kõne ajaks tema pead ei paljasta. Lõpetanud kõne, võtab ta käe ter-vituseks ning seistes mõni sekund valvel ole-kus, lahku-b oma endisele kohale.

§ 553. Mälestustseremooniaid korraldab harilikult komandant garnisoniülema juht-nööride kohaselt.

V peatükk.

Kaitseväe jalutus- ja rongikäigud.

§ 554. Rännakuharjutustena väeosade ülemad võivad korraldada kas väeosaga täies koosseisus või tema osadega jalutuskäike ka linna (asula) piirides.

Väeosäülemal algatusel linna piirides korraldatavatest jalutuskäikudest teatab tema aegsasti garnisoniülemale, ära tähendades kavatsitava marsikava selle heakskiitmiseks.

Üksuste liikumistest õppustele ja tagasi garnisoniülemale ei teatata.

§ 555. Jalutuskäike garnisoni osadele võib korraldada ka garnisoniülem kas ühes või mitmes kolonnis. Sarnaste jalutuskäikude toimepanemisel garnisoniülem määrab ära kolonnide koosseisu, ülemad, kogumisekohad, liikumise alguse kellaajad, marsikava, vormi ja relvastuse.

§ 556. Eelpoolnimetatud jalutuskäike võib korraldada ka kaitseliit kas iseseisvalt või ühiselt kaitseväega. Iseseisva jalutuskäigu toimepanemisel kaitseliit talitab § 554 järele; ühised jalutuskäigud toimetatakse garnisoniülemal korraldusel, kusjuures kaitseväge liigub kolonni alul.

§ 557. Linnapiirides toimepandavatest jalutuskäikudest garnisoniülem informeerib aegsasti linna politseid.

§ 558. Seltskondlikkude organisatsioonide poolt toimepandavatest rongikäikudest võivad garnisoniülemal nõusolekul osa võtta ka kaitseväge osad jalutuskäikude nõuete kohaselt.

Marsikava määratakse kokkuleppel garnisoniülemal ja seltskondlikkude organisatsioonide esindajate vahel.

Kaitseväge võtab osa rongikäikudest oma kolonnides, mille juhid, koosseisu, vormi, relvastuse ja rongikäiguga ühinemise kohad määrab garnisoniülem.

Kaitseväge koha rongikäigus määrab garnisoniülem kokkuleppel seltskondlikkude organisatsioonide esindajatega.

VI peatükk.

Kaitseväge lipud.

A. Üldised alused.

§ 559. Väeosa lipp on riigikaitse pühaduse, väeosa au ja kangelastegude väljendamise, samuti väeosa kõigi kaitseväelaste ühte peresse kuuluvuse ning kaitseväge ja rahva liituvuse sümbol.

Kõik kaitseväelased üksikult kui ka meeskonnad tervitavad iga väeosa lippu alati kui lipp on toodud välja tema alalise hoiupaigast.

Väeosa lipp tervitab §§ 465, 521 ja 528 ettenähtud juhtudel ja saluteerib ainult Riigivanemale ja välisriigi riigipeale.

§ 560. Kui väeosas on rohkem kui üks lipp, siis lipu seadluse kohaselt väeosa lipuks loetakse selle üksuse lipp, mille nime kannab väeosa.

§ 561. Väeosa lipp hoitakse rahu ajal staabis väeosäülemal kabinetis olukorra kohaselt kas toimikonna kirjutaja või ligema tunnimise (valvuri) valve all. Häire korral vastutab lipu eest vahtkond, mis staabi juurde välja pannakse.

Sealsamas hoitakse alal ka väeosa üksuste lipud; kui aga üksus, millel on oma lipp, asub teises garnisonis, võib diviisiülemal loal tema lippu hoida üksuse staabis.

Lippude annetamise diplomid hoitakse alal väeosäülemal korraldusel.

§ 562. Sõja ajal väeosade lipud vägede ülemjuhataja korraldusel kas võetakse sõjakäigule kaasa või antakse tagavara rügemendis. Esimesel juhul lipu koha ja hoidmise korra määrab väeosäülem.

§ 563. Vanematest auväärilikumatest riviüleajateenijatest väeosäülem määrab lippuri (lippurid) ja tema (nende) abi, kes lipu väljatoomise kordadel seda kannavad.

§ 564. § 566 p. 1. tähendatud juhtudel ja väeosale lipu annetamise korral väeosäülem määrab kaks rühmaülemat — autunnimeest, keda nimetatakse lipu assistentideks.

§ 565. Lipu koht väeosa ravis on väeosa paremal tiival rühma- ja kompaniiülemal vahel esimese viiru joonel. Lippuri abi tema seljaga teise viiru joonel.

Liikumistel (rännak, jalutuskäik j.n.e.) lippu kantakse kolonni peas mineva kompanii keskkoha ees viie sammu kaugusel, kusjuures lippuri abi asub tema kõrval paremalt.

Väeosa üksuste lipud ravis kui ka liikumistel on oma allüksuste juures vastavalt väeosalipu asukoha reeglitele. Kui aga ühe üksuse juures on rohkem kui üks lipp, siis asuvad need kõrvuti.

§ 566. Väeosa lipp tuuakse rivisse: 1) kõigile paraadidele, mis peetakse Riigivanema või välisriigi riigipea juuresolekul, Vabariigi aastapäeval, Vabadussõjas langenute mälestuspäeval ja väeosa aastapäeval; 2) kõigile üldistele vaatustele, mis toimetatakse diviisi või temast kõrgema ülemal poolt; 3) väeosa vastuvõtmisel uue ülemal poolt; 4) noortelt sõjamehe truudustöötuse võtmisel; 5) kõigile matustele ja rongikäikudele, millest väeosa täies koosseisus osa võtab; 6) § 284 ettenähtud juhtudel.

Kõigil eelpoolnimetatud juhtudel lipp tuuakse välja lahtiselt, kusjuures Vabadussõjas langenute mälestuspäeval ja matustele leinalooriga kaetult.

Peale käesoleva paragrahvi esimeses lõigus nimetatud juhtude lipp tuuakse rivisse ka manöövritel, millest väeosa täies koosseisus

osa võtab, ja väeosaülemale korraldusel väeosa pikematele rännakutele; mõlemal juhul lipp on kokku rullitud ja kaetud.

§ 567. Väeosa üksuste lipud tuuakse rivisse ühes väeosa lipuga, juhtudel, kui vastav üksus ise on välja toodud.

Aukompanii ja matuste toimkondade juurde tuuakse ainult väeosa lipp.

B. Lipu üleandmine väeosale.

§ 568. Lipu üleandmist väeosale toimetakse pidulikult Riigivanema või tema asetäitja poolt.

Lipu vastuvõtmiseks rivistatakse paraadiriivi korras selleks määratud platsile lipusaaja väeosa täies koosseisus, § 482 ettenähtud vormis ja relvadega (lisa nr. 32).

§ 569. Ühel ajal väeosa rivistamisega ilmuvad kohale:

1) lipu valmistaja asutise või seltskondliku organisatsiooni delegatsioon kaetud lipuga ja asetub väeosa rinde ette pandud laua juurde; lipp on varda külge kinnitatud nii, et pealmised viis naela lõpuni ja kõik teised $\frac{3}{4}$ omast pikkusest sisse löödud; kui peale lipu üleandva delegatsiooni paraadil esinevad veel mõnesugused seltsid või muud organisatsioonid, siis määrab neile rivinemiseks vastavad kohad väeosa ülem;

2) väeosade (harilikult omast garnisonist) ja kaitseliidu delegatsioonid, mille koosseisu kuuluvad ohvitseride ja allohvitseride kogude esimehed (nende abid) ja üks reamees väeosast (rivi allüksusest), asuvad nende kohalejõudmise järjekorras, väeosade kaupa ridadesse, koondatud intervallidel lipusaaja väeosa vasakule tiivale esimese viiru joonele (kaitseliit vasemal kaitseväelastest);

3) lipu õnnistamiseks kutsutud vaimulikud asuvad laua juurde.

Kui delegatsioonid on välisriikidest, siis asuvad need kutsutud külaliste hulka.

§ 570. Kui lipu annetaja seltskondliku asutise esindajad seda teinud ei ole, siis lipusaaja väeosa ülem võib kutsuda lipu piduliku vastuvõtmise tseremooniale külalistena Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu juhatuse liikmeid, kohalikkude omavalitsuste liikmeid, kõiki kindralaid ja diviisi või üksiku väeosa ülemale õigustega ohvitseri, oma garnisoni vanemohvitseri ja väeosas varem teeninud kaitseväelasi.

Kutsutud külalised ilmuvad enne Riigivanema kohalejõudmist ja asuvad neile ettenähtud kohtadele. Väeosade delegaadid ja külalised kaitseväelased peavad olema vormis, mis ette nähtud paraadi pealtvaatajaile.

§ 571. Määratud kellaajaks ilmub paraadiplatsile Riigivanem (tema asetäitja) Kaitseministri saatel; neil on kaasas Vabariigi Valitsuse diplom lipu annetamise kohta.

Pärast kohalejõudmist ja väeosa ülevaatust §§ 531—534 ettenähtud korras Riigivanem asub ülesseatud laua juurde, kus delegatsioon katkest vabastatud lahtise lipu temale üle annab.

Lippu vastu võttes Riigivanem annab selle üle oma adjutandile. Adjutant, hoides lippu jalal, asub laua keskkoha ette.

§ 572. Kaitseministri sellekohasel käsul väeosaülem annab komandod: 1) „mõõgad tuppe!“, 2) „lippur, assistendid ja allüksuste esindajad, ette — käies marss!“.

Selle komando järele, tõstes kae tervituseks, tulevad rivist välja otsemat teed lippur, kaks assistenti, rügemendiülemale abi, kõik pataljoniülemad, ohvitseride kogu esimees, adjutant, üks vanem veltveebel igast pataljonist, allohvitseride kogu esimees ja üks reamees igast kompaniist (komandost), kes paiknevad laua ja väeosa rinde vahele järgmiselt: lauast 7 sammu kaugusel näoga laua poole lippur ja tema kõrval — paremal ja vasakul 1 sammu kaugusel assistendid; lippuri taga 12 sammu kaugusel rivist väljatulnud esindajad vanuse järjekorras ühes viirus koondatud intervallidel nii, et rinde keskkohast oleks lippuri kohal.

Ühelajal väeosa esindajatega tulevad rivist välja ka need paraadi juuresolijatena väeosa paremal tiival asuvad ülemad, kes ei saatnud Riigivanemat rinde ees, ja paiknevad laua juurde neile ettenähtud kohale.

Sama komando järele lähenevad lauale ka väeosade delegatsioonid, asendudes laua otsa vastu.

§ 573. Kui kõik on paigale asunud, siis väeosa ülem komandoga „mütsid maha!“ laseb väeosa paljastada pead, mille järele Riigivanem asub lipust paremale ja Kaitseminister vasakule, nägudega laua poole, ning algab lipu õnnistamine.

§ 574. Pärast lipu õnnistamist väeosaülem annab komandod „mütsid pähe!“ ja „tervituseks valvel!“. Riigivanema adjutant paneb lipu lauale, mille järele Riigivanem (asetäitja) selleks lauale pandud haamriga esimesena lööb ühe pooleldi sisselöödud naela vardasse. Selle järele löövad naelu vardasse Riigikogu Esimees, lipuannetaja delegatsioon, Kaitseminister ja teised Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu juhatuse liikmed, diviisiülem, garnisoniülem, väeosaülem, siis väeosa rivist väljatulnud kaitseväelased ja lõpuks teiste väeosade delegatsioonid.

Pärast naelte sisselöömist kõik asuvad oma endistele kohtadele peale väeosa adjutandi, kes asub väeosaülemale seljataha, teiste väeosade ja kaitseliidu delegatsioonide, kes ühinevad kutsutud külalistega, ja rivist väljatulnud lipusaaja väeosa esindajate, kes iseseisvalt lähevad

oma kohtadele rивisse (esindajad — ohvitserid, rивisse jõudnud, paljastavad mõõgad).

Komando järele „tervituseks valvel!“ rивisolevad ülemaad tervitavad § 521 kohaselt, kuna väeosaülem, lipu assistendid ja rивist väljakutsutud esindajad tervitavad käe tõstmisega.

§ 575. Kui eelmise § 574 teises lõigus tähendatud isikud on asunud nendele määratud kohtadele, Riigivanem, käskides oma adjutandil võtta lipp laualt, pöörab väeosa poole vastava kõnega, mille lõpul paneb ette Kaitseministrile lipuannetamise diplomi teksti ette lugeda. Pärast seda Riigivanem võtab adjutandilt lipu ja annab üle väeosaülemale, kes selle püsti seistes vastu võtab; samuti annab ta üle ka diplomi, mille väeosaülem adjutandi kätte annab.

Lippu vastu võttes väeosaülem enese ja väeosa nimel annab töotuse (vorm nr. 18) lipu kaitsmiseks ja hoidmiseks. Pärast seda peab ta ka vastava kõne, tänades lipu annetamise eest ning selle kõne lõpul orkestri saatel kogu väeosa laulab „Eestimaa, mu isamaa“.

Pärast laulu lõppu väeosaülem adjutandiga läheneb lippurile ja annab lipu temale üle, kusjuures lipu assistendid võtavad mõõgad tervituseks. Selle järele väeosaülem ja adjutant asuvad oma endistele kohtadele ja võtavad mõõgad tervituseks.

Pärast väeosaülema kohaleasumist kõne-dega esinevad lipuannetaja organisatsiooni delegaadid ja soovikorral Kaitseminister, diviisiülem, teiste väeosade delegatsioonide esindajad j.n.e.

§ 576. Pärast kõnede lõppu väeosaülem astub lipu ette ja andes komando „minu järele, käies marssi!“ viib lipu väeosa vasakule tiivale ja sealt väeosa rinde eest läbi — määratud kohale paremal tiival.

Komando järele „marssi!“ väeosaülem ja adjutant võtavad mõõgad eelvõttesse ja assistendid mõõgad õlale, orkester mängib väeosa-või pidulikku marssi. Lipule määratud kohale jõudnud lippur lipuga, assistendid ja adjutant asuvad rивisse, lippur võtab lipu jalale, väeosa-ülem, adjutant ja assistendid mõõgad tervituseks ja orkester lõpetab mängu.

§ 577. Pärast lipu kohaleasetamist väeosa-ülem viib väeosa paraadmarsi korras Riigivanemast mööda.

§ 578. Kui väeosale ühel ajal antakse üle rohkem kui üks lipp, toimetatakse üleandmist üldiselt eelpooltoodud reeglitele vastavalt, järgmistele eranditega:

1) lippude hoidmiseks pärast nende vastuvõtmist delegatsioonidelt Riigivanema adjutandile abiks Kaitseminister või diviisiülem määrab oma adjutandi;

2) rügemendiülema kõrvale vasakult lipu vastuvõtmiseks asub ka selle allüksuse (pataljoni) ülem, kellele lipp annetatakse;

3) Riigivanem annab üle väeosaülemale, enne rügemendi lipu üleandmist allüksuse (pataljoni) lipu, mille viimane kohe üle annab vastava allüksuse ülemale;

4) väeosaülem annab korraga töotuse kõigi annetatud lippude hoidmiseks ja kaitsmiseks, kusjuures töotuse andmise ajal hoiab käes rügemendi lippu või kui seda sel korral ei annetatud, siis viimasena vastuvõetud allüksuse (pataljoni) lippu;

5) iga lipu jaoks määratakse lippur ja assistendid, kellele lipud üle antakse vastavate üksuste ülemate poolt;

6) lippude väeosa rinde eest läbiviimisel üksuste ülemaad viivad neile annetatud lipud väeosa lipu järel ja iga lipp paigutatakse rивisse oma üksuse paremale tiivale.

§ 579. Kui kahele või rohkemale iseseisvale väeosale ühel ajal ja kohal lipud üle antakse, siis toimetatakse nende üleandmist üldiselt eelpool toodud reeglite kohaselt, järgmistele eranditega:

1) olukorra kohased muudatused tsere-mooniä reeglites ja väeosade rивistamise korras töötab välja ja paneb maksma diviisiülem;

2) üldist paraadi juhatab vanem lipusaaja-test väeosaülematest;

3) pärast lippude vastuvõtmist väeosa-ülemad annavad töotuse igaüks iseseisvalt vanuse järjekorras ning pärast töotuse andmist viimase väeosaülema poolt esinevad nad kõne-dega samas järjekorras;

4) pärast viimase väeosaülema kõnet laulavad kõik väeosad korraga „Eestimaa, mu isamaa“.

§ 580. Lipu väeosale üleandmise tsere-moonia reeglites (§§ 568—579) võib diviisi-ülem üksikudel juhtudel vähemaid olukorra-kohaseid muudatusi ette võtta, kuid peab sellest aegsasti Kaitseministrile ette kandma.

D. Lipu väeosa juurde toomine ja hoiupaika viimine.

§ 581. Lipu väeosa juurde toomiseks ja hoiupaika viimiseks jalaväes määratakse laskurkompanii kompaniülema juhatusel. Kompanii liigub rännakkolonna rивis (ilma käskjaladeta).

Ühes kompaniiga lähevad ka lippur ja tema abi, kes liikumisel (nii lipuga kui ka ilma) asuvad: esimene 5 sammu kompani-ülema järel ja teine esimese kõrval paremalt koondatud intervallil.

Kui kompanii juurde on määratud orkester, siis liigub see 5 sammu kaugusel lippuri

ees ja kompaniiülem 5 sammu kaugusel orkest-
ri ees (lisa nr. 24).

Lippude väeosa juurde toomisel ja hoiu-
paika viimisel teistes väeliikides toimetatakse
jalaväele ettenähtud reeglite kohaselt.

Ratsa- ja suurtükiväes, kui nad on ratsa-
ravis (rakendustes), lipu toomiseks ja äravii-
miseks määratakse allüksus ratsaravis.

§ 582. Hoone ees, kus lippu hoitakse,
kompanii rivistub joonele umbes 15 sammu
kaugusele nii, et rinde keskoht tuleks hoone
sissekäigu vastu, kusjuures lippur asub kompa-
nii paremale tiivale 5 sammu kaugusel esi-
mese rühma ülemast, lippuri abi tema selja-
taha teise-viiru joonele. Kompaniiülem asub
5 sammu lippurist paremal. Kui kompanii juu-
res on orkester, siis asub see oma vasaku tiiv-
vaga 5 sammu lippurist paremal, kuna kompa-
niiülem 5 sammu paremal orkestri paremast
tiivast.

Pärast kompanii rivinemist üks lipu saate-
kompanii rühmaülematest ühes lippuriga läheb
lipu hoiupaika selle väljatoomiseks, kuna kom-
panii jääb seisangusse valvalt (püssid rihmal).

§ 583. Lipu hoiuruumis rühmaülem võtab
lipu, annab selle lippurile ning tõstes kae ter-
vituseks ja liikudes 2 sammu lipu ees, viib
selle hoonest välja, asetab kompanii paremale
tiivale, asub oma kohale ravis ja võtab mõõga
tervituseks.

§ 584. Lipu nähtavale ilmumiseks kom-
paniiülem annab komando „tervituseks val-
vel!“, kusjuures kompanii ohvitserid tervi-
tavad mõõkadega ja kui kompanii juures on
orkester, mängib see väeosa- või pidulikku
marssi.

Pärast lipu kohaleasetamist kompaniiülem
annab komandod: „kompanii, parem pool!“
ja „käies marss!“. Selle komando järele ohvit-
serid võtavad mõõgad õlale ja kompanii algab
liikumist § 581 ettenähtud korras.

Lipu saatekompanii lipuga liikumisel ke-
dagi ei tervita ja kompaniiülem kellelegi ette-
kandega ei esine (Sisemäärustik, §§ 163 ja
164).

§ 585. Kui lipu äratoomiseks määratud
kompanii jõuab umbes 100 sammu kaugusele
ülesrivistatud väeosast, väeosaülem annab ko-
mando „tervituseks valvel!“. Selle komando
järele väeosa tervitab § 521 ettenähtud korras
ja orkester hakkab mängima pidulikku vastu-
võtu marssi. Samal ajal lipu saatekompanii
ülem andes komando „valvel!“ liigub kompa-
niiga 50 sammu kaugusele väeosa keskkoha
parema tiiva ette, kus ta kompanii seisma jätab.
Seismajäämisega kompanii ohvitserid võta-
vad mõõgad tervituseks.

Pärast kompanii seismajätmist väeosa adju-
tant, mõök eelvõttes, läheb lipu ette, võtab

mõõga tervituseks, annab lippurile komando
liikumiseks ja võttes mõõga uuesti eelvõttesse,
viib lipu ligemat teed väeosa rivisse, asudes ise
oma kohale. On lipp asetatud rivisse, tulevad
esimese rühma vasakul tiival üksteise selja-
taga asuvad lipu assistendid (kui sarnased
määratud), mõök eelvõttes, rivist välja ja lii-
kudes üksteise taga rühma rinde eest, asu-
vad lipu juurde § 513 tähendatud kohtadele
ning võtavad mõõgad tervituseks.

Pärast seda väeosaülem annab orkestrile
käsu mängu lõpetamiseks ja väeosale komando
„valvalt!“, mille järele lipu saatekompanii
ülem viib kompanii väeosa rivisse.

Kui lipu saatekompanii juures oli orkester,
lõpetab see mängu kompanii seismajäämisega
ja algab piduliku (vastuvõtu) marsi mängimist
kompanii ohvitseride mõõkadega tervituseks
võtmiseks ning mängib kuni lipu väeosa ravis-
se asetamiseni. Selle järele ühelajal kompaniiga
orkester läheb väeosa rivisse.

§ 586. Lipu väeosa juurest hoiupaika vii-
miseks (liikumisel olev väeosa jäetakse seisma
ja pööratakse vasakule poole), väeosaülem,
määrates lipu saatekompanii ja käskides adju-
tandi viia lipu selle kompanii ette, annab ko-
mando „tervituseks valvel!“. Selle komando
järele väeosa tervitab § 521 ettenähtud korras,
orkester mängib pidulikku marssi ja adjutant,
võttes mõõga eelvõttesse, läheb lippuri ette
ja andes temale k-do liikumiseks, viib lipu
määratud kompanii parema tiiva ette 5 sammu
kaugusele ning mõök eelvõttes läheb oma ko-
hale tagasi.

Adjutandi komando järele: „lippur, käies
marss!“ assistendid, võttes mõõgad eelvõt-
tesse, lähevad oma üksuste rivisse.

Kui lipp on asetatud saatekompanii juur-
de, lõpetab orkester mängimise ja orkestrijuhi
komandode järele asub 5 sammu kaugusele
lipu ette.

Pärast seda kompaniiülem pöörab kompanii
paremale poole ja annab komando liikumiseks,
mis sünnib § 581 ettenähtud korras. Kompanii
liikumise algusega ohvitserid võtavad mõõgad
õlale ja orkester mängib marssi.

§ 587. Kui kompanii lipuga on jõudnud
umbes 100 sammu kaugusele väeosast, väeosa-
ülem teeb vastavad korraldused väeosa kasar-
mutesse viimiseks või edasilikumiseks.

§ 588. Lipu hoiupaiga juurde jõudmisel
kompanii rivistub joonele § 582 ettenähtud
korras. Pärast seda kompaniiülem annab ko-
mando: „tervituseks valvel!“, mille järele
orkester mängib pidulikku marssi ja rühma-
ülem, kes on määratud lipu viimiseks hoiu-
paika, mõõka tervituseks võtmata, kuid hoi-
des kae tervituseks, asub 2 sammu kaugusele
lippuri ette ja liigub ühes viimasega lipuhoiu-

ruumi. On lipp viidud hoiuruumi, kompanii-ülelem käsib orkestril lõpetada mängu ja annab komando: „mõõgad tuppe!“. Pärast rühma-ülema ja lippuri väljatulekut lipuhoiuruumist kompaniiülelem viib kompanii ära § 581 ettenähtud korras.

§ 589. Kui väeosas on mitu lippu (üksuste lipud) ja kõiki neid hoitakse ühes hoiupaigas, siis nende väeosa juurde toomiseks ja hoiupaika viimiseks määratakse üks kompanii, kusjuures lipud kantakse kompanii ees kõrvuti. Neil juhtudel lippude hoiupaigast väljatoomisel ja sinna sisseviimisel rühmaülelem viib kõik lipud korraga, kuna lippude viimisel saatekompanii juurest väeossa ja ümberpöörduvalt (§§ 585 ja 586) väeosa lipu viib adjutant ja üksuse lipu selle rühma ülelem, mille paremal tiival lipp ravis asub.

§ 590. Kui on tarvidus lippu ümber paigutada väeosa kolonnis, siis väeosaülelem, andes väeosale komando „valvel“, käsib adjutandil (asetäitja) teha vastavad ümberpaigutused. Adjutant, võttes käe tervituseks, läheb lipu ette ja andes lippurile komando liikumiseks, viib lipu määratud kohale.

§ 591. Kui sõjategevusel lipud on väeosade juures, siis nende väljatoomisel ja äraviimisel eelpoolnimetatud reeglitest tuleb kinni pidada ainult niivõrt, kuivõrt olukord seda lubab.

VII peatükk.

Noortelt truudustootuse võtmine.

§ 592. Noortelt truudustootuse võtmiseks rivistatakse kõik selles garnisonis kohalolevad väeosa üksused täies koosseisus väeosaülema poolt määratud kohal ja ajal paraadikorras vahtkonna vormis relvadega, kusjuures noored ühes oma õpetajatega rivistatakse eraldi väeosa paremal tiival.

Pärast lipu (lippude) kohaletoomist väeosaülemat võetakse vastu kui paraadi vastuvõtjat.

§ 593. Truudustootuse võtmisest on kõrgemate ülemate osavõtmine soovitatav. Nende ilmunisel võetakse neid vastu paraadikorras.

§ 594. Kui truudustootuse võtmine ühendatakse vaimuliku talitusega, siis ilmuvad vaimulikud väeosa juurde juba enne väeosaülema tulekut.

§ 595. Enne truudustootuse võtmisele asumist väeosaülelem noortele tuletab meelde teenistuse kohuste ja truudustootuse tähtsust, lippude tähendust ja vastavate seaduste ning seadluste nõudeid.

Pärast seda toimetatakse vaimulik talitus gruppidenä vastavalt usukommetele.

Selle järele väeosaülelem isiklikult üksikute lausetena loeb ette noortele truudustootuse

teksti, mida töotuse andjad kuuldava häälega kooris kordavad.

Kui noorte hulgas on niisuguseid, kellel truudustootuse andmine riigikeeles raskendatud, väeosaülema abi või vanem pataljoniülelem nendele arusaadavas keeles loeb ette truudustootuse teksti, mida nad samuti kõik kooris kordavad.

§ 596. Pärast truudustootuse andmist väeosa- või juuresolev kõrgem ülem ülendab noored reameesteks ja peab sündmusekohase kõne, mille lõpul väeosa täies koosseisus orkestri saatel, kui see on olemas, laulab riigihümni.

§ 597. Kui väeosa mõned allüksused seisavad eraldatult teistes garnisonides, toimetatakse nendes üksustes asuvatelt noortelt truudustootuse võtmist samade reeglite järele, milleks ka väeosa lipp tuuakse kohale.

§ 598. Truudustootuse võtmise tseremonia lõpeb üldise paraadimarsiga.

VIII peatükk.

Esinemised ja visiidid garnisonis.

§ 599. Esinemine on ametlik ilmunine ametiastmelt enesest kõrgemale ülemale.

Visiit on külastäik ametlikuks kokkusaamiseks, omavaheliseks tutvumiseks, õnnesoovide, kaastundmuse j.n.e. avaldamiseks.

§ 600. Riigivanemale esinevad ametikohale määramise ja auastmes ülendamise puhul diviiside ja vastavad ülemad.

Vabariigi aastapäeval ja teistel üldistel vastuvõtmistel (nagu uueaasta päeval) esinevad Riigivanemale kõik pealinna garnisonis teenistusesolevad ja sissesõitnud kindralid ja diviisiülema õigustega vanemohvitserid.

§ 601. Kaitseministrile esinevad ametikohale määramise ja auastmes ülendamise puhul iseseisvate väeosade, neile vastavad ja kõrgemad ülemad: pealinnas — kahe nädala, teistes garnisonides — kahe kuu jooksul.

§ 602. Väljaspool pealinna garnisoni teenistuses olevad iseseisvate riviväeosade ja kõrgemad ülemad esinevad Kaitseministrile igakord, kui nad ametiasjus pealinna sõidavad. Esinemisele ilmunud ülemad registreerivad ennast sellekohasesse raamatusse nii vastuvõtmise korral kui ka juhul, kui Kaitseministril puudub võimalus neid vastu võtta.

Kõik teised väljaspool pealinna garnisoni teenivad iseseisvatele väeosadele vastavate üksuste ja asutiste ülemad esinevad oma eriala ülematele igakord, kui nad ametiasjus pealinna sõidavad.

§ 603. Garnisoniülemale, tema ametikohale asumise puhul, esinevad kõik garnisoni-teenistuse alal vahetult temale alluvad väeosade

(üksuste, asutiste) ja piirivalve osade ülemad (§ 14). Need ülemad esinevad garnisoniülemale ka nende eneste määramise puhul ametikohtadele. Ületoomisel garnisoni esineb juurdetulnud väeosa (asutise) ülem garnisoniülemale juhul, kui ta on ametiastmelt garnisoniülemast noorem või temale võrdne.

§ 604. Kui iseseisva väeosa ülema õigustega või kõrgem ülem sõidab ametiasjus linna, välja arvatud pealinna, kus asuvad ametiastmelt temast kõrgemad ülemad, esineb tema viimastele. Enesest madalamal või võrdsel ametiastmel olevale garnisoniülemale tema teeb visiidi. On aga sissesõitnu ametiastmelt iseseisva väeosa ülemast kõrgem, siis tema teeb visiidi veel enesega võrdsetele ülematele.

§ 605. Kui iseseisva väeosa ülemast kõrgem ülem sõidab linna, kus asuvad temale alluvad iseseisva väeosa ülema õigustega ülemad, esinevad viimased temale ta saabumiskohal, kui polnud teist korraldust; asuvad aga seal iseseisva väeosa ülemast madalamad ülemad, siis temale esineb ainult kõrgeim (vanim) kohalolev alluv ülem.

§ 606. Garnisonis teenivad kõrgemad ülemad teevad visiidi omavaheliseks tutvumiseks alalisele ametikohale asumise, garnisoni ületoomise ja sealt jäädavalt lahkumise puhul ühe kuu jooksul järgmiselt: 1) kõik kindralid ja diviisiülema õigustega vanemohvitserid omavahel; 2) kõik iseseisva väeosa ülema õigustega ülemad omavahel ja 3) garnisoniülem ühelt poolt ja tema alalise teenistuskohale vastavate õigustega ülemad teiselt poolt.

§ 607. Laevastiku või üksiku sõjalaeva peatumisel väljaspool oma alalist seisusadamat vahetavad visiite garnisoniülem ja vanem laevastiku juht (laeva komander), kui aeg ja kaugus visiidi tegemist võimaldab ja kui laevastiku (laeva) seisak kestab üle 24 tunni.

Kui laevastiku juht (laeva komander) peab vastu võtma garnisoniülema visiidi esimesena, siis saadab tema ühe ohvitseri garnisoniülemale teatama oma kohalejõudmisest ja visiidi aja kohta kokkuleppimiseks. Kui ühendus laevale on paadiga, tema saadab garnisoniülemale paadi, et visiidi tegemiseks laevale sõita.

Vastuviisiidi tegemiseks ta võib saata oma asemel ühe käsualuse ohvitseri, kuid saadetakse peab olema auastme poolest vähemalt võrdne sellele, kellele visiit vastatakse.

Need visiidid vastatakse 24 tunni jooksul.

§ 608. Visiidid välisriikide sõjaväelastele tehakse analoogiliselt käesoleva määrustiku reeglitele ja arvesse võttes rahvusvahelisi või vastava riigi kombeid.

§ 609. Garnisoniülem ja temast kõrgemad kohapealsed ülemad peavad hoolitsema, et nende ja kohalikkude kodanliku võimu esindajate vahel valitseks hea vahekord.

IX peatükk.

Kaitseväelaste matusepaigad ja matmine.

A. Matusepaigad.

§ 610. Linnades ja asulates, kus on alaline garnison, tarviduse korral asutatakse garnisoni kaitseväe surnuaed või eraldatakse tarvilik osa üldmatusepaigast kaitseväelaste matmiseks.

§ 611. Eelmises § 610 nimetatud matusepaikade korrashoidmise ja ilustamise järele valvab garnisoniülem. Tema määrab käsukirjaga isiku, kes peab surnuaia inventari raamatut, toimetab surnute matmise registreerimist (vorm nr. 34) ning vastutab surnuaia korrashoidmise ja ilustamise eest.

B. Matusekoha valik, matmise korraldamine ja komme.

§ 612. Tegevas teenistuses surnud kaitseväelased maetakse kohaliku garnisoni surnuaeda.

Surnud kaitseväelase omaste või väeosa soovil võib kaitseväelast matta ka väljaspool garnisoni surnuaeda või väljaspool garnisoni; viimasel juhul veokulud jäävad sooviavaldaja kanda.

§ 613. Tegevas teenistuses olevad kaitseväelased, kes surevad väljaspool garnisoni, maetakse, kui nende omaksed või väeosa teisiti ei soovi, võimalust mööda lähemasse garnisoni surnuaeda; kui see aga võimalik ei ole, siis lähemasse kohalikku surnuaeda.

§ 614. Kaitseväelasi, kes surevad puhkusel olles, omaste sellekohasel soovil võib matta kaitseväe surnuaeda.

§ 615. Väljamaalasi kaitseväelasi võib matta kaitseväe surnuaeda ainult garnisoniülema erilisel loal.

§ 616. Reserv, maakaitseväe ja eru kaitseväelasi — Vabadusristi kavalere on lubatud, nende omaste poolt avaldatud soovil, matta kaitseväe surnuaedadesse.

§ 617. Kui surnud kaitseväelast maetakse tema väeosa asupaigas, siis korraldab matmist väeosatülem. Kui omaksed soovivad surnud kaitseväelast matta väljaspool väeosa asupaika, siis väeosatülem korraldab surnu ärasaatmist raudteejaamani (sadamani).

§ 618. Kui kaitseväelane sureb kaitseväe ravitsusasutises, mis väljaspool garnisoni, kus

asub tema väeosa, lahkuu matmist korraldab ravitsusasutise ülemarst. Viimane on kohustatud vähemalt 24 tundi enne matmist paluma kohalikult komandandilt surnukeha saatmiseks lahkuu auastmele vastava suurusega väeosa, andes kindlad teated matmise aja ja koha kohta.

§ 619. Kui kaitseväelane sureb väljaspool garnisoni või garnisonis, kus tema väeosa ei asu või juhul, kui kaitseväelase surnukeha viiakse matmiseks ühest garnisonist teise, milles ei asu lahkuu väeosa, siis korraldab matmist kohalik või lähem komandant, kui lahkuu omaksed või väeosa ei soovi seda teisiti. Kui käesolevas paragrahvis ettenähtud juhtudel surnukeha matmist peab korraldama komandant, siis surnukeha kohale jõudmisest teatatakse temale 24 tundi ette.

§ 620. Matmist toimetatakse lahkuu usukombe järele. Kui lahkuu ühtegi usulisse ühingusse ei kuulunud või soovi avaldas saada matetud ilma usuliste toiminguteta, maetakse teda kodanliku matmise kombe järele.

D. Matmise toimikond.

§ 621. Iga tegevteenistuses olles surnud kaitseväelase surnukeha saatmiseks ja lahkuu nule viimaseks auavalduseks määratakse üksused normaalselt järgmises suuruses:

1) kindralile — rügemendiülema juhatusel üks rügement, üks patarei rakendustes (4 suurtükki) ja üks eskadron ratsa ravis;

2) rügemendi ja temale vastava riviväeosa ülemale — temale alluv väeosa täies koosseisus; kõikidele kolonelidele ja pataljoniülematele — üks pataljon pataljoniülema juhatusel; kõikidele teistele vanemohvitseridele — kaks kompaniid pataljoniülema juhatusel;

3) ohvitserile — üks kompanii kompaniiülema juhatusel;

4) kaitseväe ametnikule väeosaülema õigustega — kaks kompaniid pataljoniülema juhatusel, kõikidele teistele kv. ametnikkudele — kaks rühma ohvitseri juhatusel;

5) instruktorile (mereväes), riviveltveebile ja üleajateenijale riviallohviterile — rühm rühmaülema juhatusel;

6) kõikidele teistele allohviteridele ja üleajateenijatele — rühm rühmavanema juhatusel;

7) sõduritele — üks jagu jaoülema juhatusel.

Surnute saatmisel on kõikide väeliikide üksused jalaravis, välja arvatud suurtükiväe ja ratsaväe osad kindrali surnukeha saatmisel.

Punktides 1, 2, 3, 4 ja 5 nimetatud kaitseväelaste surnukeha saatmiseks määratakse ka

kaitseväe orkester, kui see garnisonis olemas. Teel väeosast leinamaja (kiriku) juurde orkester ei mängi.

§ 622. Kõiki eelmise § 621 p.p. 3, 4, 5, 6 ja 7 tähendatud teenistuskohuste täitmisel surmasaanud kaitseväelasi ja Vabadusristi kavalere maetakse üks aste kõrgemalt.

Kõiki eelmise § 621 p.p. 1—6 tähendatud vabaturma läbi lahkunud kaitseväelasi maetakse üks aste madalamalt.

§ 623. Surnukeha saatjad üksused kannavad vahiteenistuse vormi, rakmeid ja relvi. Peale selle ohvitserid kannavad mõõku, kui nad nendega varustatud.

§ 624. Kui külm on -20°C või rohkem, siis surnukeha saatjaid üksusi ei määrata. Kui puhub külm tuul, väeosaülem võib saatjaid üksusi üldse mitte määrata, või määrata neid surnukeha saatmiseks teatud kaugusele. Orkestrit ei määrata, kui külm on -12°C või rohkem.

§ 625. Surnukeha viiakse surnuaiale surnuvankril, mis peab olema igas garnisonis.

Kindralite ja suurtükiväelaste surnukehad paigutatakse surnuvankri asemel lafetile, sõjaväe lenduri ja lendurvaatleja, aviomehaaniku ja aviomotoristi surnukehad — lennuki kerele.

§ 626. Puusärgi hauda laskmiseks määratakse kuus relvadeta sõdurit jaoülema juhatusel, kes peavad olema haa juures enne matuserongi kohalejõudmist.

§ 627. Peale §§ 621 ja 626 nimetatud toimikonna, matmist korraldav ülem (väeosaülem, komandant) määrab ühe ohvitseri — matusekorraldaja, kelle kohuseks on: üldise korra järele valvamine, surnu aumärkide asetamine patjadele, nende kandmise järjekorra kindlaksmääramine, matusete määratud üksustele kohade kättenäitamine ja signalisatsiooni korraldamine aupaukude andmiseks puusärgi hauda laskmisel.

§ 628. Riigivanema, Kaitseministri, kindralite ja vanemohvitseride Vabadusristi kavalere surnukehade juurde määratakse garnisoniülema korraldusel auvahtkond, kes lahkuu juurde autunnimehed välja paneb otsekohe pärast surnukeha puusärgi panemist.

Auvahtkonna koosseisu harilikult määratakse: Riigivanemale 13 vanemohvitseri või kindralit, Kaitseministri ja kindralitele 7 ohvitseri ja vanemohvitserile — Vabadusristi kavalerile 7 üleajateenijat allohviteri.

Auvahtkond asub kas oma kasarmus (korteris), ligema alalise vahtkonna ruumis või leinamaja ehk kiriku läheduses selleks määratud erakorteris.

§ 629. Autunnimehed paigutatakse postile paarikaupa surnukeha peatsisse üksteise vastu: ohvitserid, ratsa- ja suurtükiväe all-ohvitserid mõõkadega, jala- ja mereväe all-ohvitserid püssidega. Kui välja pannakse kaks paari autunnimehi (Riigivanemale), siis asub teine paar surnukeha jalutsis.

Püssiga relvastatud autunnimehed postil seistes hoiavad püsse jalal ja mütse vabalt allalastud vasakus käes nokkapidi (talimüts eelmisest ülemisest nurgast) põhjaga vasakule poole (talimüts põhjaga ettepoole). Mõõkadega relvastatud autunnimehed hoiavad paljastatud mõõku vasakus käes otse allalastult oma ees, teraga paremale, kusjuures mütsi hoitakse vasakule kaele pandud paremas käes mütsimärgiga ülespoole nii, et eestpoolt vaadates müts ei kataks mõõga käepidet.

§ 630. Vaimuliku talituse ajaks leinamajas ja kirikus autunnimehed võetakse maha.

Autunnimehed võetakse lõpulikult maha haua juures enne matmise talituse algust.

§ 631. Surnukeha saatmisel liiguvad kõik autunnimehed mõlemal pool surnuvankrit mütsi peas, püssid rihmal, mõõgad õlal. Vahtkonnaülem liigub paremal pool surnuvankrit esimese autunnimehe kõrval paremalt.

E. Surnu saatmine ja matmine.

§ 632. Surnu saatmiseks määratud üksused rivistatakse (püssid rihmal, ülemad paremal tiival) leinamaja (kiriku) ees joonele nii, et puusärgi väljatoomisel seda rinde eest võiks mööda kanda. Orkester asub üksuse sellel tiival, mis puusärgi leinamajast (kirikust) väljakandmise kohale lähemal.

Kohaleasunud üksused toimivad auavaldust ainult surnule, kuid oma ülemate ilmutamisel enne surnu väljatoomist tervitavad neid harilikus korras.

Puusärgi väljakandmisel üksuseülem annab komando: „auavalduseks valvel!“, mis täidetakse samuti kui „tervituseks valvel“, kusjuures orkester mängib koraali „Ligemal, Jumal, Sul“. Orkester lõpetab mängu siis, kui puusärk on asetatud surnuvankrile ja rong on valmis liikumiseks.

§ 633. Enne puusärgi leinamajast välja viimist selle kaanele kinnitatakse lahkunu müts ja mõök, kui viimane oli tema relvana ette nähtud.

§ 634. Matuserongi liikumise algamiseks teeb korralduse matsekorraldaja ohvitser, mille järele üksuseülem annab liikumiseks vastavad komandod. Orkester, asudes kolonni ette, liikumise alates mängib leinamarssi.

§ 635. Liikumise järjekord matuserongis on järgmine: 1) aumärgid patjadel, 2) pärjad, 3) surnuvanker (lafett, lennuki kere) puusärgiga, 4) vaimulikud, kui nad matmist toimetavad (apostliku õigeusu, Rooma-katoliku usu või teiste usuliikide vaimulikud) liiguvad kohtadele vastavalt oma usukombele, 5) surnu omaksed ja saatjad, 6) orkester ja saatja kaitseväekolonn.

§ 636. Aumärgid kantakse erilistel patjadel, mis hoitakse alal komandantuurides või garnisoniülemale staabis. Iga padja jaoks määratakse üks kandja.

Aumärgid kantakse järjekorras: 1) I, II ja III liigi Vabadusristid, iga liik eraldi padjal, 2) kõik teised Eesti au- ja mälestusmärgid ühel padjal, 3) välisriikide aumärgid iga riigi omad eraldi padjal.

Pärjad kantakse (iga pärja peale kaks kandjat) matmist korraldava ülemale (väeosajale, komandandi) poolt määratud järjekorras.

§ 637. Surnuaia juurde jõudnud matserong jääb seisma ja orkester lõpetab mängu.

Üksused, mis aupaukusid ei anna (ka ratsa ja suurtükiväe osad jalarivis) ja orkester viiakse surnuaiale ja rivistatakse vastavalt ruumile, matmist korraldava ülemale juhtnööride järele.

Aupaukude andmiseks määratud üksus rivistatakse väljaspool surnuaeda nii, et laskmist ei sünniks hädaohtu kodanikkudele ja elumajadele.

§ 638. Kui kaitseväe üksused ja orkester on asunud surnuaial neile määratud kohtadele, kantakse puusärk haua juurde, kusjuures puusärgi surnuaia väravast sisse toomisest kuni haua juurde asetamiseni komando järele „valvel!“ antakse au ja orkester mängib leinaviisi.

Aumärkide ja pärgade kandjad samas järjekorras, nagu nad liikusid matserongis, lähevad puusärgi ees haua juurde, asetuvad seal neile kindlaksmääratud kohtadele, kuhu jäävad kuni haua kinniajamiseni, mille järele pärjad pannakse hauale, kuna aumärgid antakse üle matsekorraldajale ohvitserile edasitoimetamiseks lahkunu omastele.

§ 639. Kui puusärk on asetatud haua juurde, algab vaimulik talitus, kui see on ette nähtud. Surnuaiale toodud üksused ja kõik teised sealolevad kaitseväelased võtavad vaimuliku talituse ajaks mütsid maha. Kaitseväelased panevad mütsid pähe enne puusärgi hauda laskmist.

Puusärgi hauda laskmisel komando järele „auavalduseks valvel!“ antakse au ja orkester mängib koraali „Ligemal, Jumal, Sul!“.

Samal ajal aupaukude andmiseks määratud üksused, matusekorraldaja ohvitseri signaali järele, lasevad kogupaukudena 15-sekundiliste vaheaegadega kolm aupauku neile, kellele see ette nähtud.

§ 640. Aupauke lastakse: 1) kõikidele ohvitseridele, 2) kõikidele Vabadusristi kavalieridele, 3) peale p.p. 1 ja 2 tähendatute ka kõikidele kaitseväelastele, kes lahingtegevusest osa võtnud. Aupauke lastakse ainult püssidest, välja arvatud kindralid, kellele lastakse vaheldamisi püssidest ja suurtükkidest — mõlematest kolm kogupauku.

Aupaukude laskmiseks määratakse üks kompanii (eskadron, patari).

§ 641. Pärast haua kinniajamist ja pargade asetamist kalmule surnuaial olevad üksused enne haua juurest äraminekut komando järele „auavalduseks valvel!“ avaldavad viimast au lahkunule, kusjuures orkester mängib ühe salmi leinaviisi. Pärast seda üksused orkestriga viiakse surnuaialt vaikselt ära, kusjuures orkester võib mängu alata mitte enne kui 1 km kaugusel surnuaiast.

§ 642. Kui surnu viiakse matmiseks väljaspoole oma garnisoni, saadab toimkonda määratud üksus ja orkester teda raudteejaamani, sadamani või matust korraldava ülema poolt kindlaksmääratud kohani.

Raudteejaamas, sadamas või kindlaksmääratud kohal surnukeha viiakse „auavalduseks valvel“ seisva üksuse rinde eest mööda koraali helide saatel; aupaukusid ei lasta.

Peale eelmistes lõikudes tähendatud saatmise korraldatakse matmise tseremoonia, kui sarnane ette nähtud, matmisekohas.

§ 643. Surnukeha viimisel ühest kohast teise enne matmise päeva, tema saatmiseks harilikult toimkonda ei määrata.

G. Mereväelaste matmine.

§ 644. Laeval surnud kaitsevälased maetakse võimalikult kaldal; ainult äärmistel juhtudel, kui olukord ei võimalda surnukeha maalesaatmist, asetatakse see merre.

§ 645. Matmist sõjalaevadel ja sealt surnukehade kaldaletoomist, samuti ka kaldal matmise ajal tseremooniade korraldamist sõjalaevadel toimetatakse meremäärustikus ettenähtud korras.

§ 646. Kaldal surnud või laevalt surnuna kaldale toodud mereväelaste matmist toimetatakse üldise kaitsevälaste matmise korra ja kombe järele, järgmistele eranditega:

matmise toimkonda ei määrata ratsaväe osi; samuti ei määrata matmise toimkonda

suurtükiväe osi juhul, kui laevastik surnukeha maalesaatmisel saluteeris, või seda teeb puusärgi hauda laskmisel;

puusärg kuni hauda laskmiseni on kaetud laeva ahtri lipuga.

Mereväelaste matmise toimkond määratakse mereväe osadest (laevadelt) ja võimalikult sellest üksusest (laevalt), kus lahkunu teenis. Kui mereväelasi nõutavaks toimkonnaks ei jätku, garnisoniülema korraldusel täiendatakse seda toimkonda maaväelastega.

H. Reserv-, maakaitseväe- ja eru-kaitsevälaste matmine.

§ 647. Vormikandmise õigusega tegevteenistusest vabastatud ohvitseri ja kõiki teisi kaitsevälasi — Vabadusristi kavalere asulates, kus on alaline garnison, maetakse samade auavaldustega, kui tegevteenistuses olevaid, vastavalt nende auastmele või viimasele ametikohale.

Vabadusristi kavaleride kohta ei ole maksev § 622, lõik 1.

Kõikide teiste tegevteenistusest vabastatud kaitsevälaste matmiseks kaitseväe toimkonda ei määrata.

§ 648. Kui eelmises § 647 tähendatud kaitsevälasi maetakse kohtades, kus ei ole garnisoni, siis omaste soovil, kes sellest teatanud vastavale kaitsevärengkonna ülemale, võtab matmisest osa ainult väeosa või kaitsevärengkonnaülema asutise poolt saadetud delegatsioon.

§ 649. Eelmises § 648 tähendatud delegatsiooni koosseisu normaalselt määratakse: 1) kindralile — üks kindral, üks vanemohvitser, üks ohvitser, üks allohvitser ja üks sõdur, 2) vanemohvitserile — üks vanemohvitser, üks ohvitser, üks allohvitser ja üks sõdur, 3) teistele ohvitseridele — üks ohvitser, üks allohvitser ja üks sõdur, 4) kv. ametnikule — vastavalt tema viimasele ametiastmele üks kv. ametnik, üks allohvitser ja üks sõdur, 5) allohvitserile — üks ohvitser ja üks allohvitser ja 6) sõdurile — üks ohvitser ja üks sõdur.

Delegatsiooni määratakse võimalust mööda Vabadusristi kavalere.

I. Välisriikide kaitsevälaste matmine.

§ 650. Välisriikide tegevteenistuses olevate kaitsevälaste matmist Eesti Vabariigi piirides toimetatakse samade reeglite järele, kui vastava riigi esindaja poolt teisi sooviavaldusi ei ole.

Garnisoni määrustiku lisade nimestik.

Lisade nr.nr.	Vormide nr.nr.	Lisade nimetused	Missuguste paragrahvide juurde
24	—	Aukompanii ja lipu saatekompanii liikumine lipu ja orkestriga	463
25	—	Aukompanii rivistamine	464
26	—	Võtted lipuga jalarivis	465
27	16	Aukompanii juures oleva vanema ülema ettekanne .	465 ja 466
28	—	Eskordi rivistused liikumisel	474
29	—	Spalerite rivistamise kord	476
30	—	Signaal nr. 1	497
31	17	Paraadi juhataja ettekanne paraadi vastuvõtjale .	521
32	—	Väeosa, delegatsioonide ja isikute asetus lipu üleandmisel väeosale	568
33	18	Väeosaülema tänu ja töotuse sõnad lipu vastuvõtmisel Riigivanemalt	575
34	19	Maetud kaitseväelaste registreerimise raamat	611

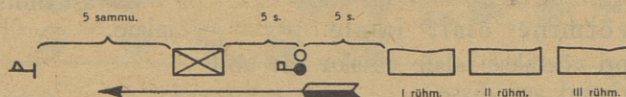
Lisa nr. 24.

Garnisoni määrustiku § 463 juurde.

Märkide seletus:

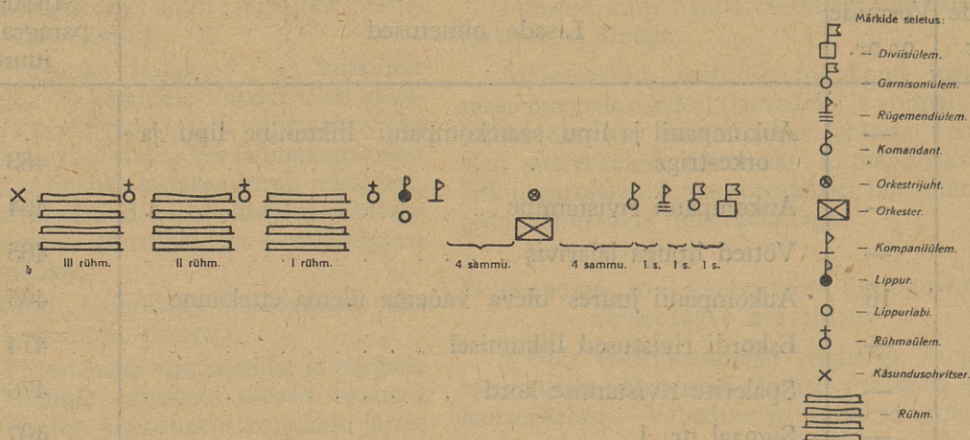
- — Kompaniülem.
- — Orkester.
- — Lippur.
- — Lippuri abi.
- — Rühm.

Aukompanii ja lipu saatekompanii liikumine lipu ja orkestriga.

Lisa nr. 25.

Garnisoni määrustiku § 464 juurde.

Lisa nr. 26.

Garnisoni määrustiku § 465 juurde.

Võtted lipuga jalarivis.

1. Lipu hoidmine jalal.

Lipp hoitakse jalal vabalt allalastud paremas käes nii, et kolm keskmist sõrme hoiavad varrast eest, väike sõrm küljelt ja põial — tagant. Varda ots maas — parema jala kõrval väljaspoolt. Varras on langetatud lippuri õlast vähe ettepoole (2—3 kämbla laiust).

2. Lipu võtmine õlale ja hoidmine õlal.

Lipp kantakse paremal õlal, kuhu see tõstetakse vasaku käe abil. Õlal lippu hoitakse piki lipu varrast väljasirutatud parema käega nii, et käsi oleks varda peal ja varras — esimese ja keskmise sõrme vahel. Varras peab sünnitama maapinnaga umbes 50—60° nurga, kusjuures varda ots hoitagu maast umbes 1/2 meetri kõrgusel.

3. Lipu võtmine õlalt jalale.

Õlalt lipp võetakse jalale vasaku käe abil p. 1. kirjeldatud asendisse.

4. Tervitamine lipuga.

Tervituseks lipp tõstetakse jalalt vasaku käe abil varda otsaga otse allalastud parema käe peopesasse, kusjuures vasaku käega hoitakse parema õla kõrguselt lipu varrast vastu paremat õla, nelja sõrmega eest ja pöidlaga tagant ümber varda nii, et lipu varras seisaks püstloodis.

Tervitusasendist võetakse lipp jalale vasaku käe abil p. 1. kirjeldatud asendisse.

5. Saluteerimine lipuga.

Saluteerimiseks paigal seistes kui ka liikumisel lipp langetatakse tervitusasendist otse ettepoole nii, et varras sünnitaks maapinnaga umbes 30—40° nurga; samal ajal vasak käsi libistatakse mööda lipu varrast umbes 30—40 sm ülespoole, kuna parem käsi ühes vardaga lastakse tahapoole sedavõrt, et mõlema käe vahel oleva varda osa keskoht tuleks vastu paremat puusa.

Peale saluteerimist lipp võetakse uuesti tervitusasendisse ja sellest asendist otsekohe tarviduse järele, kas õlale või jalale.

6. Lipu hoidmine komando järele „mütsid maha!“.

Komando järele „mütsid maha!“ tõstetakse lipu varda ots parema labajala sisekülje õõnsusse ja varras asetatakse kõverdatud vasaku käe küünarliikme vastu. Parema käega võetakse müts peast ja hoitakse jalaväe määrustiku nõuete kohaselt.

Pärast mütside pähepanemist lipp võetakse jalale.

Lisa nr. 27.

Garnisoni määrustiku §§ 465 ja 466 juurde.

Vorm nr. 16.

Aukompanii juures oleva vanema ülema ettekanne.

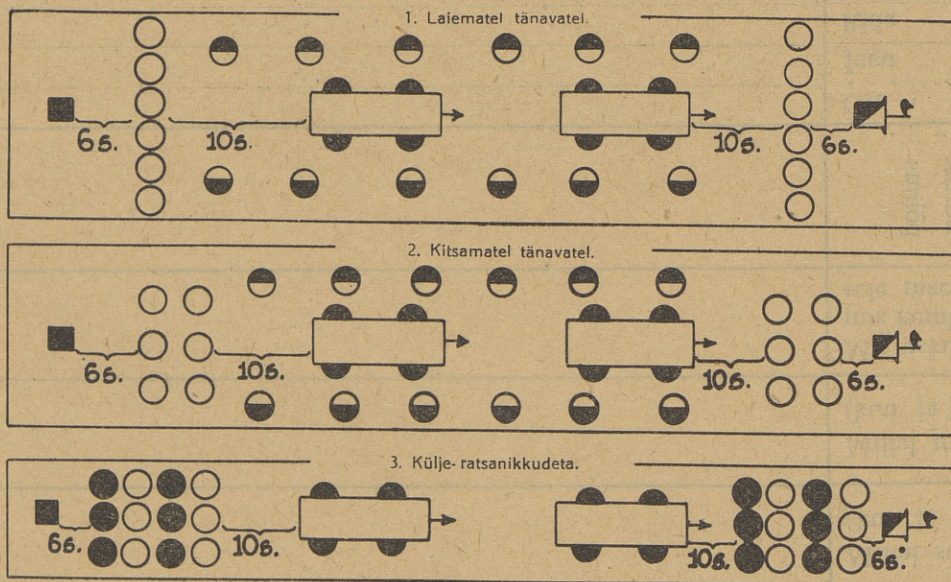
Härra Riigivanem (minister, kindral) Teie saabumise (volituste äraandmise, lahkumise) puhul on välja pandud aukompanii 6. jalaväe rügemendist.

Lisa nr. 28.

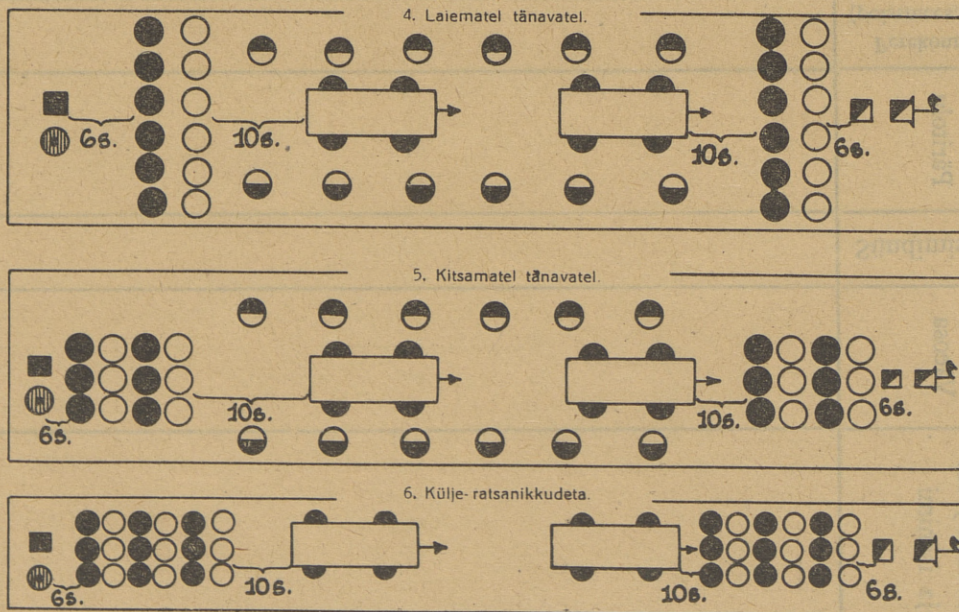
Garnisoni määrustiku § 474 juurde.

Eskordi rivistused liikumisel.

I. Harilik eskort, koosseis: 1 ohvitser, 1 allohvitser ja 24 sõdurit.

II. Suurendatud eskort, koosseis 2 ohvitseri, 1 allohvitser ja 37 sõdurit.

Märkide seletus.

- — ratsanik kinnise mõõgaga
- — lahtise " "
- — piigla.
- ⊙ — signalist.

- eskordiülem — ohvitser.
- ohvitser.
- allohvitser.
- sõduk.

Seletuskiri lisa nr. 28 juurde.

Saadetava isiku asukoha juures rivistub eskort Garnisoni määrustiku § 474 kohaselt ja tervitab eskordiülema sellekohase komando järele saadetavat tema ilmunisel, kusjuures eskordiülem, võttes mõõga tervituseks, esineb järgmise ettekandega:

„Härra Riigivanem (minister) Teie saatmiseks määratud eskort on kohal“.

Saadetava isiku sõidukisse asumisel eskordiülema komandol ohvitser, allohvitser ja teise viiru ratsanikud paljastavad mõõgad ning eskort traavi paiguneb sõiduki (sõidukite) ümber ühte joonistusel näidatud rivistusse.

Eskort liigub kindlaksmääratud marsikava järele harilikult traavi. Erikorraldusel eskort võib liikuda ka sammu või galopil.

Kui eskordi ees liigub ratsapolitse'i piilkond, siis peab see olema umbes 150 sammu kaugusel eskordist.

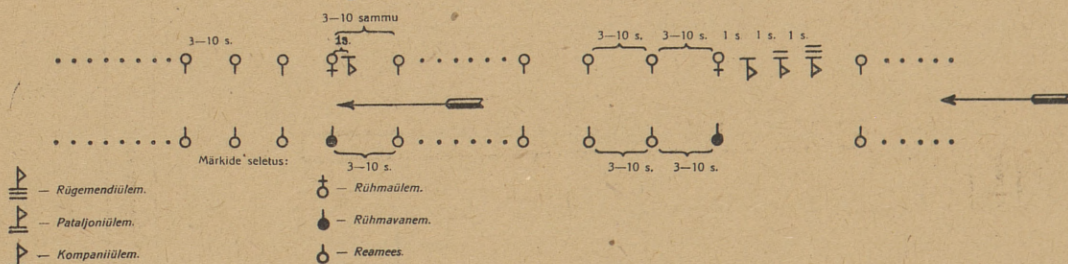
Määratud kohale jõudmisel eskort kiirelt, kuid rahulikult ja sõidukeid segamata, rivistub sõiduki (sõidukite) taha samas korras kui enne liikumise algust.

Märkus. Külje ratsanikkudeta eskordi rivistust liikumisel tarvitatakse tseremonia korraldaja erikorraldusel.

Lisa nr. 29.

Garnisoni määrustiku § 476 juurde.

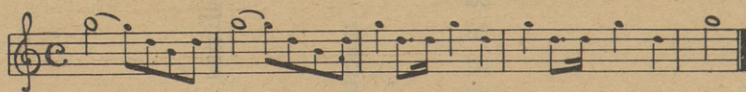
Spalerite rivistamise kord.

Lisa nr. 30.

Garnisoni määrustiku § 497 juurde.

Signaal 1.

Lisa nr. 31.

Garnisoni määrustiku § 521 juurde.

Vorm nr. 17.

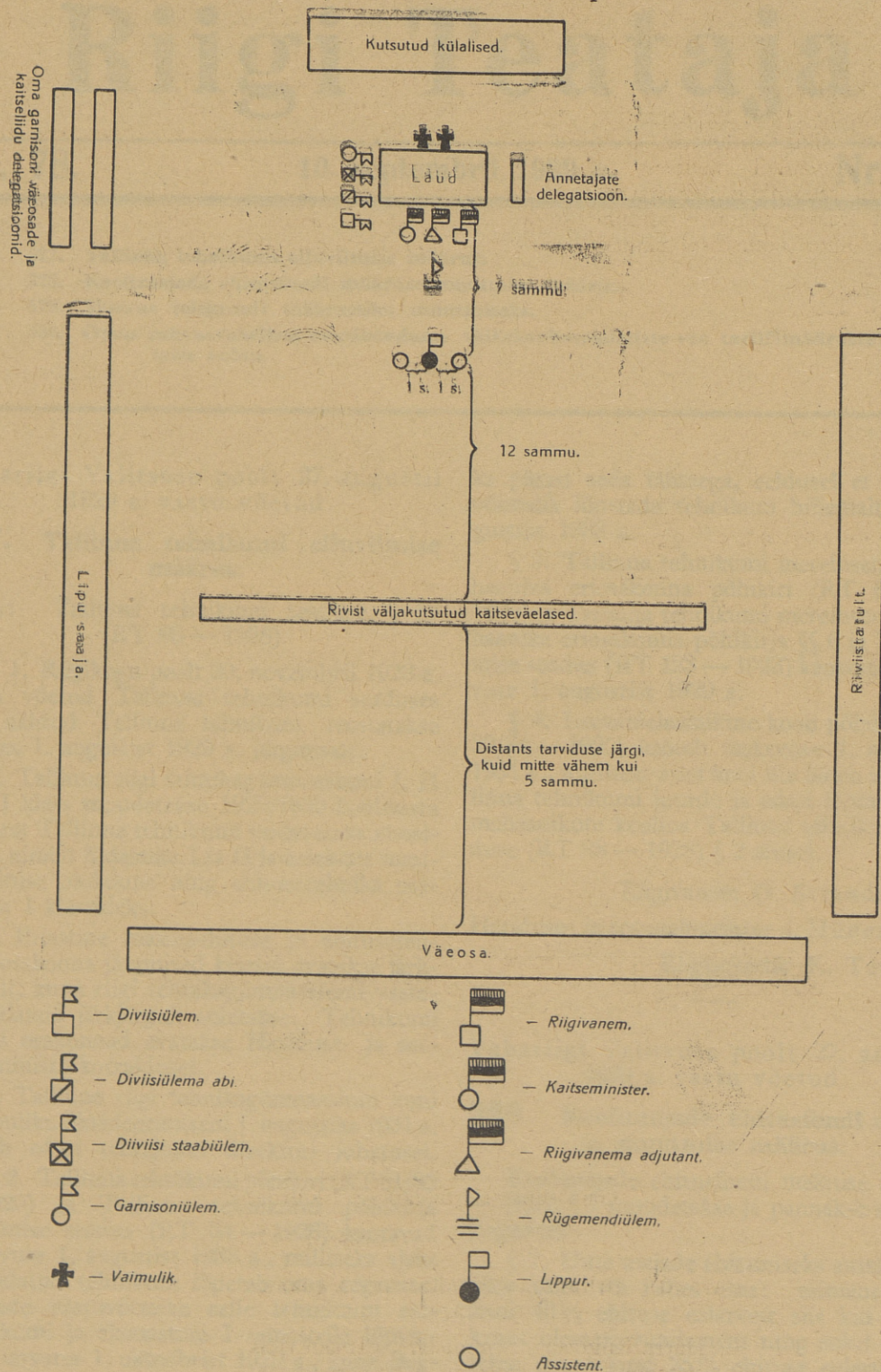
Paraadi juhataja ettekanne paraadi vastuvõtjale.

Härra Riigivanem (minister), paraadi rivis
00 pataljoni, 00 eskadroni, 00 patareid, 00
tanki, 00 soomusautot, 00 lennukit.

Lisa nr. 32.

Garnisoni määrustiku § 568 juurde.

Väeosa, delegatsioonide ja isikute asetus lipu üleandmisel väeosale.

Lisa nr. 33.Garnisoni määrustiku § 575 juurde.

Vorm nr. 18.

Väeosaülema tänu ja töötluse sõnad
lipu vastuvõtmisel Riigivanemalt.

NN rügemendi nimel tänan annetatud
lipu eest. Rügement töötab seda lippu kodu-
kaitse sümbolina kõrgel hoida ja selle lipu
all Eesti demokraatlikku Vabariiki kaitsta
kuni viimase meheni.

Lisa nr. 34.

Garnisoni määrustiku § 611 juurde.

Vorm nr. 19.

Tallinna garnisoni sunnuaeda

maetud kaitseväelaste

REGISTREERIMISE-RAAMAT

Haua asukoht	Märkus	
	Haua nr.	
	Rida	
	Jagu	
	Osa	
Surma põhjus		
Mis usku või mis kombe järelle maetud		
Milal maetud (kuu ja päev)		
Milal surnud (kuu ja päev)		
Kus surnud		
Perekonnaseis (poissmees, abielus)		
Päritolu		
Sündimise aeg		
Väeosa		
Perekonna-, ees- ja isanimi		
Auaste		
Järjekorra nr.		